

ח אמר החבר כן הכבוד ניצוץ אור אלהי מועיל אצל עמו ובארצו :

ט אמר הכוזרי מאמרך אצל עמו כבר התבאר לי, אבל מאמרך ובארצו קשה לקבלו :

י אמר החבר אל יקשה בעיניך שתתיחד ארץ בדבר מכל הארצות, ואתה רואה מקום שמצליח בו צמח מבלתי צמח, ומוצא מבלעדי מוצא, והיה מבלעדי חיה, ומתיחדים יושביו בצורות ומדות מבלעדי זולתם, ובמצוע הזמן תחיה שלמות הנפש והסרונה :

יא אמר הכוזרי אינני שומע עם השוכנים בא"י יתרון על שאר אנשי העולם :
אמר

אוצר נחמד

קל יהודה

מבואר. ערתי מדבר זה כל הנשוי לנכר אמרו וכאשר נאמר וכו' כלפי מאמר המלך בקדמתו, ונקרא על דרך העברה ה' בלבד כמו יורד ה'. כי למה שלם זכר המלך עבד ה' כי הנה כי אם הבנה ענין המאמר שיש אליו ית' כבוד ה' ומלאכות ה' וכו', עסק כל להוסיף שהבין ג"כ ענין יורד ה' שעם היות הירידה מכוונת אליו יתב' לון הכבוד זולתי לאור יליונו הנקרא על שמו, וכמשל האור צבקר ובערב וכו' שזה גלי ספק אינו כן רק דרך העברה בלבד :

ח כן הכבוד ניצוץ אור אלהי וכו'. הודע לך כי כיום דבריו יפה דן ויפה הורה כי ענין הכבוד הוא אור הניצוץ האלהי השופע בגשם דקן הכוזבי כמו שזכרנו. והלכה החבר להוסיף בייאור בענין הכבוד הזה על איזה עם ילניח, ואיזה מקום משהוא כבוד בעצם ושלפניה. ואמר שהוא מועיל אלל עם שגולמו באלרו הנבחרת. וכבר זכרנו בפתיחה הסבר ובסקדמת המאמר כי אל זה הוא נושא אל נפשו מראשית דבריו לנכר ענין הכבוד הזה שמהם ענינו מאז דברו בראשון סימן כ"ו והתחברות כבודו אלינו וכו' עיין שמה. ומה שאמר כי הכבוד הוא ניצוץ אור וכו' איננו סותר לאמרו בביבתי סימן ג' שהוא הנוף סדק וכו', כי הנה דברו שם על חמרו הדק סימן ד' וכאן דבר על זרמו :

ט כבר התבאר לי. כמה שהראיתי לדעת כי חכם הסגולה מסימן כ"ח עד סימן ס"ח אכן הראשון :

י צמח מבלתי צמח וכו'. הקדים למה למואל שהוא הדומם ולפיו זה סדרם למדרגותיהם, כי רצה להקדים זה לפרסומו בהיותו נכב על פי השדה גלוי לכל העמים והכל יודעים כמה יגילתו במקום מבלעדי מקום עותה בו רושם יוכר בהכדל עלמו, מה שאין כן בדומם הפסון והמכוסה בנפון

הארץ, גם לא נחיה ההטעמה להסתדר ביטה עלי יער, וכל שכן האדם שאין רושם המקום יוכר בו רק על ידי הנוף הטורח האישיות והמדות : ומתיחדים יושביו בצורות וכו' ובמצוע המזון וכו'. וממה שידענו גלוי כי ספק המלא עם מקומות מובגלים להתיחד גם בלילות ובתדות כמו שקדם בראשון סימן א', וידענו שג"כ בנצוץ הזמן היתה שלמות הגשם והסרונה וכמו שיבא בחמישי סימן י"ג, עמדנו על אחמה שלמות ארץ ישראל לענין הכבוד אשר יועיל אלל יושביה, כי להיותה בנאמט היבוב יש לה מבוא גדול לשלמות מזגם ולעמחו יפאם שלמות הכאפ כמדובר. ואל עבר כונה זו יאירו דברי הרב ר' הסדאי בספר אור ה' ממחר ב' כלל ג' :
יא אינני שומע עם השוכנים וכו'. ר"ל סברא זו לא תקום ולא היתה כי מעדו קרסוליה בהיותם בעתה על דבר שהותם יעיד על הטעם, כי הנה שלמות הפשם אשר דברתי איננה ומלאה בשמיים ארץ ישראל ביהר שאת על שר אשתי העולם :

ח אמר החבר כן. אמת דברך שאמרת כי כבוד ה' הוא נדמיון ניצוץ שהשם הועיל באור העב כן ניצוץ אור אלהי שועל בגשמים דקים : מועיל אצל עמו ובארצו. ר"ל אינו מועיל רק לנרע ישראל ובארץ ישראל, ובלתי עני ההתחלה האלו והטעם הדברים שאמרת :

ט מאמרך. מה שאתה אומר : קשה לקבלו. הדבר אינו מוכן מה ענין לארץ מהלכות שהיה יותר קרובה לקבלה ארץ ה' משאר הארצות, הלא כולם מתומר אחד קוראו מה לו יכא מה לו הסם :

י שתיתורד ארץ. שפאל לם משלם מיוחדת ביהר שאל משאר הארצות : ואתה רואה מקום וכו'. לדבריו שראוי שיהיו כל הארצות שוים בכל עניניהם, הלא פראש שנתה זה מליות בלך זאל דוקא, כמו שהאמר ד"מ כי הנאמרים המלתיים באלרות מתוכה לא יליתו באלרות השערך, וכן להוסיף : ומוצא מבלעדי מוצא. המהכות והאנשים סוכות יליתו באלרות מיוחדות לם : והיה מבלעדי דוח. נמצאו מיני חיות בלך ארעם מה שלל נמצא בלך ארעם : ומתיחדים יושביו בצורות ומדות וכו'. כל ארץ יש ליושביה מדות הארצות והכרה עינים מהתנה ככל ארץ ארץ : ובמצוע המזון וכו'. בנאמנות המזון יהיה שלמות ארץ : כי א"ל שהמות הטעם הקלעם על מזון הסר, ועוד דבר על זה התבר במאמר ה' סימן י"ב. וא"כ איננו רחוק שימלא בלך ארעם יותר שלמות טעם ממה שימלא בלך ארעם. ומאחר ששעם אללי על מנת רע על טעם פליטה ודלי עשם צום גורם הכדל הארצות :

יא אינני שומע וכו'. לא שמעתי מעולם מעוברי דרך ונחיתו קלות וחוקים : עם השוכנים בארץ ישראל וכו'. הן לו יהיה דבריו עקב אשר יוכל לטות יתרון לארץ מה הארצות, מאמם עדיין לא כללה דבריו כום, כי אל המקום אשר בונתן פונה אליו שהוא א", סבי הכוש מנחיש הכהעם שהעטם ואמרת ששפט מלוי בלתימות טעם, ואיזה שלמות למו מולגים בלבו ארץ ישראל יותר משאר ארצות, כי לא שמעתי מעולם מי שיסגר יתרון בני ארץ ישראל על שאר אנשי העולם :

כן

יב אמר החבר כן הרבם זה שאתם אוטרים שמצליח בו הכרם אילו לא היו נושעים בו הנפנים ועובדים העבודה הראויה להם לא היה עושה ענבים. והמעלה המיוחדת הראשונה היא לעם שהוא סגולה ולב כאשר זכרתי, ויש לארץ עזר בזה עם, המעשים והתורות התלויות בה אשר הם כעבודה כרם, אבל לא יתכן לסגולה הזאת להגיע אל הענין האלהי בכלעדי המקום הזה, כאשר לא יתכן שיצליח הכרם בכלעדי התר הזה :

אמר

אוצר נחמד

יב כן חרבים חוה. לומר כן סדרם חוהם לרם שלם סידור לם שגלותו נחמו מנחם הכרי שחוק סגן וסגנים הנושעים בו סם מנחם הסגנים שבעולם, דמ: אילו לא היו נושעים בו הסגנים וכו'. ר"ל עם כיוון שסדר סוס קצן כן שמן ומקום דבן לגפנים, אילו לא יסו נושעים בו הסגנים לא יוכר בו שום דשמות ושמות להיותו עובד משמש, ואף אילו יעשו בו שחר מויו אילנות אולי לא יצליחו בו כלל וחסיו יוכר גדושים משאליו היו נושעים אותם בלחן וולחו, כי הכר סוס לא יוסף חם כמו רק לגפנים בלד: ועובדים העבודה הראויה וכו'. לא סוף דבר נועית סגנים בלד, אלא עוד סדרם חוה כעבודת הכריים להם, כי כמו שלהם יתרון על כל פרי העץ כן עבודתם יתרה על כולם וכשעדר העבודה יעדרו הענבים מן הגפנים: והמעלה חמיזותה הראשונה היא לעם שהוא סגולה. ר"ל סם שחוק סגולה הם דמיון סגן שבו ספרי הנכחד מכל ספירוס, וכענין שגלחם כן סמן ממזרים חסוי סגור גוים וחסעם וגו' ושיקר בלחנם סוס סוף סוף סוף יוכתי למן ובלגו לא ישרא. ומעתה אין חיסום מה שלג נראה לעם סובעים בא"י שום יתרון, כי כן אילו היו נושעים כרם שם שחלם אומרים שחר אילנות לא שלג אין עובדים אותם עובד סגולה אלא כרם כרמי שלג יסוס להם יתרון ג"כ מחלם שלג סוכן רק לגפנים: ויש לארץ עזר בזה עם המעשים והתורות וכו'. ושחל מחלם כלה אדם סיוס ג"כ סגנים בלחלם סוחל סוחל סחל ארץ ישראל ואים אפוא אללהכס. לוח סביב שלג כעבוד סוס ארע חוה בלחן בלד רק לזיוף סעודים, ולא יסו רק כחן שחלם לעווי סחללה סוחל סעבודת ס' וסגלות סחללה ס' בלחן סוחל, כמו סקדנכס ושחר סלות סחללוס בלחן, וכשעדר סחלוס סעדר סחללה סוחל כמו סעדר סעודת סכרם שלג יצליח ספירוס: אבל לא יתכן לטגורל חוחוס. כולמו זה שחמישי סחללה סחלוס בלחן סוף שחללו קיוס סעבודת ארע' שישראל סם סכולס ע"ז לא יוכלו להניס סל סחלנוס מלחן לא סם אף אילו קיימו כל סחלנוס סם סל יצליח סגנים בלחן אחרת ארע' יסו עובדים סם כל סעבודת סחללוס: כל בעלעדי סקוס. כולל סחלם:

אמר

עם סגולה ואלרם ארץ סגולית נראה כהם פעלת היצור האלהי, פי בלחמו עם סגולה נכללו ג"כ סעבודות סחורוס. ודבר ס' הים יקר בלחמו על ידי יחוקל (סיומן כ') כי כרם קדשו כרם מרסם ישראל לחם ס' אלהים עם יעבדויו כל ציוס ישראל כלו בלחן עם ארלם ושם אדרוס חל סחורוסיכס ושח רלשית סחללוסיכס ככל קדשיוס. ועיס חזירלו זכר סחירם סחירם בלחמו (סחליוס ק"ג) כי כרם ס' בלחן ארע לחמוס ל' וגו' ושם קל"ה) כי יעקב כרם לו יו ישראל לסגולו. ועל סחללה סכרם סחיר כרם סעוב סחיר סולכנן אחר סחיר (סחעם ב') וסערהו לי בלחן, לדעם יוסקן ססרסם עליו וסקייסיון קדמו בלרעם בית סעימו. ובסלחם כ"כ כאשר זכרתי רחן לסיון מ"ז וס' סמחלמר סרלחן. גם לרק מלחם ימיו סלרעם ס' ס' סופסיס א"ל כניח מקרנן סחלן כחיוי בלחמו, סעם מקרנן לרמו סליון כניחם אלא כניחם ישראל ולכן יסלרם כרם סכרסו מלח גיח חיוון וכמו סחוריו רכוסיו, וכן סעם מלחין כי ס' נקן לך סעלה בו כל סעימם ולא יסן רכוסו רק סלויס, ע"כ. ובחוס סחללוסיס בלחמו כל זחל כניחלחם בלחמו סלרעם נקדלו קיון, ישראל, ולכן ישראל

קול יהודה

יב כן הרבם זה וכו'. ראה לומר כן דברת ויפס וכומו דברת, אמת כי לעם כוחל לא חוסין סח כחה כניחוס סכולס וגלמודס מיוסביה סרלווייס לה כפי סעסה, וגם כל מללחה עבודותיה סרלווייס סחם לה מניח סמלן לא יעשה לה, וזה כי יע וד יסח בלחן עם ישראל אחר נרשורו סחסלחם כניחלה סלסה וסריה כניוין חיון סחור, עד ירל ס' ויספוט יתן סכר ללחם ולכח להחילכ לפי ס' בלרעם סחיוס נעבדה ולסחמה כעבודת סרלווייס לללהכס. אלו יכסר אדמתו עמו על ידי סעמסיה הלחלוים אחר סכר לה כעבודה לכה, וכמו סחכב כעל סעקודה על אחרו לא כלחן מררים הוה וגו' (פ' עקב סוף ספר ז"ל) וסכסכמהס וסלחמס יסחלם סביה כלו אורס. וכלו זה על דרך אחרו סחילחו וסעמנו כרם כחלקן וגו', וע"ז מחלמו (ישעיה ג') כרם סיה לידידי כקן כן שמן ויעקרו ויסקלו ויסערו סוקר ויכן מגדל כניו בוט ויב יקב חלכ בו ויקן לפשוט ענבים וגו', וכדברי עניס וסורוס (סחליוס פ') כניו ממלרים סחיו סגרם גוים וסעסה סחיר לפניה וסלרעם סרעיה וסחלם ארץ וגו'. וסוב סעם ודעמל למדור סחמיוסכוס כעל סעקודה סער ק"ז, וסרי"ל כניו ס' יסעיה ס' (ג'). וחל"ל לא זו מחכב משל הכרם כניחוס כחוכוס (דף מ"ט) בלחמם מדרס דרס רבי אלעזר כן ערזיה לפני סחמיוס ככרם כיננה וכו', וככז סם סרמכ"ס כרם סחם סקקון מן סחכמיוס סחיו סחקנלוס כיננה כלוחו זמן כענין סחלחם כרם חמר עו לה, ע"כ. וסלחמו וסעקרה וסעקרה וסעקרה וכו'. כיון לבלר סעם כיוח ארץ ישראל מקוס סוכן לפלחמו כחמור, אין לחסוב סחכנוס סחירם סחם סלכ עו, רק סעמלה סחיוסרת סרלשוניה סחיר סעבולה וסדוק סחלהי לא יסיה רק לעם שדורס סגולה וכו' ויש לארץ עזר בזה. ודומם זה כחז סרלכ"ע כי כניו ישראל

יג אמר הכוזרי ואיך הוא זה, וכבר נבאו מאדם הראשון ועד משה בארץ אחרת, אברהם באור כשדים, ואחר כן יחזקאל ודניאל בבבל, וירמיה במצרים: יד אמר החבר כל מי שתנבא לא תנבא כי אם בה או בעבודה. הנה נתנבא אברהם

אוצר נחמד

קול יהודה

ישראל, וזית המקדש, והסוכה, וכבר זכרנו זה בפתיחת הספר עם המתיחס אליו לזכות על אמתו, כאשר זכרתי בראשון סימן מ"ז:

יג וכבר נבאו מאדם הראשון ועד משה בארץ אחרת וכו'. למראה עיני און אדם הראשון נס לא משה רבינו כלל המלאה, רק הממשיים מחדש על משה ולא היה הממשיים אצל משה ואילך כמו שאמר אחר כך יחזקאל וכו'. והנה מקום אחר להקשים דברי, שהרי לא מנינו לעולם

יג ואיך הוא זה. כלומר איך יתכן כלל זה שאמרנו שלא ידען שעש אלפי רק בל"ו: מאדם הראשון. שאלה שזכר ה' עמו כמ"ש ויזו ה' על האדם, והנה לא היה בארץ ישראל כי מקום גן עדן אינו בארץ ישראל לפניה כוזרי, וכן משה הנבואה ממזרים ויחזקאל כנבל על נכר כנר: וירמיה במצרים. הפנהא בהשגחתם, כוזרי ירמיה מ"ג: **יד כי אם בה.** בארץ ארץ ישראל: או בעבודה. אם מאלו מי שהנבואה נתון לארץ הנה לא הנבואה רק **מסיבה** ארץ ישראל ומהמטה: הגה נתנבא אברהם ברי שיעבור

הראשון נבואה כלל אחר אלו מ"ג אשר מדרגתו למעלה מארץ ישראל דבר החבר בפסקא המשכה. ע"כ אמרתי כי ראשית פסקו נפרד מקון אשר היה דבר ה' אליו לאמר להם חרף רק זה ואי הגל אחיך וכו', וכן אם היה משה כנבל זה היה החבר מיוחד משונה על אודותיו בפרט ולא היה מעניינו בפנים בפנים אשר יזכיר בשאר כמשפט הכללי מוזכר בשאלה בפירוש וכומו שיבא, ובלי ספק על נבואה משה חבר מורכב ונמדדן ובמזרים און אחרון ואין דברים בהשגחתו של חבר, בלי שמעו יחד עם עיני ביהוד, כי מה שזכר נבואה משה ואחריו בשארן וכו', אין מובט כי אם על נבואה ששעשה גם יחד במקום הוא דבר ה' ה' ב' בעלמך אלו שלשמה וגו' וכומו שיחברו בתקומו. על כן אמרתי כי לא הולכו המתיחה בשאלה על נבואה משה במזרים להיות כל עיניו נהשך כפי לא יוכל בשום דבר עם יתר הנביאים על כן לא התפלה בו אף אמנם ינבא חוץ לתקום המובן לך. קרב אלה ושמע מה שכתב המורה בשני ה' מ"ד ח"ל. ואשר אודיעך אלוו כי כל דבר שאמרנו אורו נבואה בפרקי זה המאמר אמנם הוא בלזרה נבואה הנביאים אשר לפני משה ואשר יבאו אחריו, אמנם נבואה משנה רבינו לא ארבע בלזרה הפסקים אפילו מהל אלה בשאלה ולא בפרמיה, והוא ששם נביא אמנם יאמר אליו על משה ועל זולתו בפסוק, וכן הענין אליו עוד בנבואותיו ונבואות זולתו כי אודותיו אינם מכה בנבואות אשר הנביאים, ע"כ. וזכר אברהם בפרט מתוך הכלל אשר כללנו באמרנו מחדש ועד משה להכביר על קשייתו מלד מה שהזכרנו בפרקים היוותו באור כשדים רחוק מאד מארץ ישראל. ועל כן יקרב החבר אל הכללה ויחיש חפלה על מן הקוים הכללי בעמטנו על נבואת קין באמר שיהיה נבואות בל"ו עמלה ובכח הסוד הקושיא היה אשר פתחה לפתע יבוא שברה. ובאברהם יונדך למעט אחר אשר יבוא מרוחק כמו שיחברו. ועוד זכרו בפרט להיוות רשע יחסט השמד לגם עמים. ומה שזכר ירמיה בסוף שאלתו עם היוות קודם ליחזקאל בזמן, וכומו שכתב הרד"ק בפתיחתו לפירוט ירמיה, כי ראה לסמוך נבואה יחזקאל ודיאל שהיה כנבל הנבואה אברהם בנחום חזק צבור כשדים עם גשם אלה לגבול ארץ ענבר מתחב דבר הרמב"ן פרשת נח. ולפי דעתי כיון משרה הספר לצורר בשאלה זו בפירוט שלם כמות של נביאים המתיחסים לשלשה הסבות אשר על פיהן הנבואה שורה כמו שיבא בהשגחת החבר בנמשכה, כי האלה מתן מנינו באברהם שהיה נבואתו באור כשדים דברים מנישים לארץ ישראל, ויחזקאל ודניאל כנבל בשנים יעופו, כי מלבד המזכרים היוות בהם ג"כ סבה שנים שזכר מאלו בל"ו בזמן הבית, ועד הגליטית הנה גש ירמיהו כנבואה במזרים כי מלבד האחרות עוסה בעיני סבה שלשים, כי היה המקום הוא שוק לנבואה בל"ו כמו שיחברו אחר זה. והנה נתן החבר לרוח משקל כמשפט לדקו:

יד בה או בעבודה. מלה ענבור, ושמרו חוקים וטורוקים ויגורו יהודה מלה שמשמשה להוראה סבה פועלת ותכליתית, ומסי הארואות אלו בדבור אחד נאמר לפי המתקן ביאור המפרשים על אמתו בעבור זה עשה ה' לי בלתי מתיחה, כי הראב"ע פירש בעבור זאת שבעודו שיהיה בלתי המזה ולא יחבל חמן שהיה חתלה המזה שזהו לו ה' עשה לנו אחרות עד שהאיטו ממזרים, והפעם לא הויאלו ממזרים רק לעבוד כנבוח בהוי"ח אה בעם ממזרים קעבדו את האלוהים על הכר הים, וכתיב אשר הויאלתי אחסם מארץ מזרים להיות לכם אלהים. עד כאן לשון הראב"ע שפירש מלה זו לבמה תכליתית. אמנם הראב"ן פירש סבה לכמה פועלת, באמר כי בעבור כי בלתי ממזרים אפי ועבד את העבודה הטהה, כנרן שאמר עם למטה על כן אני וזכר לה' כל ספר רחס. ולפי מיי הסבות הללו כיון החבר באמרנו בעבור כי היה הארץ סבה פועלת לנבואה הנביא מזה לה כשקדם היוות זה בזמן הבית, וגם היה סבה תכליתית אליה בהיוות הנבואה תכלית עיני הארץ. ובכן הנבואה שורה על אחד מן' לויים, אים בהיות הנביא בארץ ישראל עמלה, או שזכר היה זה בזמן הבית, או בדברים מעשים אליה, ואשר שזכרנו שהנים מה לא שלשם כמו שחברו וכו'. ואחיהה לך היה בענין הנבואה סבה אחרת מרוב בלתי סימן ס"ה, כי אשר דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הראשון נבואה כלל אחר אלו מ"ג אשר מדרגתו למעלה מארץ ישראל דבר החבר בפסקא המשכה. ע"כ אמרתי כי ראשית פסקו נפרד מקון אשר היה דבר ה' אליו לאמר להם חרף רק זה ואי הגל אחיך וכו', וכן אם היה משה כנבל זה היה החבר מיוחד משונה על אודותיו בפרט ולא היה מעניינו בפנים בפנים אשר יזכיר בשאר כמשפט הכללי מוזכר בשאלה בפירוש וכומו שיבא, ובלי ספק על נבואה משה חבר מורכב ונמדדן ובמזרים און אחרון ואין דברים בהשגחתו של חבר, בלי שמעו יחד עם עיני ביהוד, כי מה שזכר נבואה משה ואחריו בשארן וכו', אין מובט כי אם על נבואה ששעשה גם יחד במקום הוא דבר ה' ה' ב' בעלמך אלו שלשמה וגו' וכומו שיחברו בתקומו. על כן אמרתי כי לא הולכו המתיחה בשאלה על נבואה משה במזרים להיות כל עיניו נהשך כפי לא יוכל בשום דבר עם יתר הנביאים על כן לא התפלה בו אף אמנם ינבא חוץ לתקום המובן לך. קרב אלה ושמע מה שכתב המורה בשני ה' מ"ד ח"ל. ואשר אודיעך אלוו כי כל דבר שאמרנו אורו נבואה בפרקי זה המאמר אמנם הוא בלזרה נבואה הנביאים אשר לפני משה ואשר יבאו אחריו, אמנם נבואה משנה רבינו לא ארבע בלזרה הפסקים אפילו מהל אלה בשאלה ולא בפרמיה, והוא ששם נביא אמנם יאמר אליו על משה ועל זולתו בפסוק, וכן הענין אליו עוד בנבואותיו ונבואות זולתו כי אודותיו אינם מכה בנבואות אשר הנביאים, ע"כ. וזכר אברהם בפרט מתוך הכלל אשר כללנו באמרנו מחדש ועד משה להכביר על קשייתו מלד מה שהזכרנו בפרקים היוותו באור כשדים רחוק מאד מארץ ישראל. ועל כן יקרב החבר אל הכללה ויחיש חפלה על מן הקוים הכללי בעמטנו על נבואת קין באמר שיהיה נבואות בל"ו עמלה ובכח הסוד הקושיא היה אשר פתחה לפתע יבוא שברה. ובאברהם יונדך למעט אחר אשר יבוא מרוחק כמו שיחברו. ועוד זכרו בפרט להיוות רשע יחסט השמד לגם עמים. ומה שזכר ירמיה בסוף שאלתו עם היוות קודם ליחזקאל בזמן, וכומו שכתב הרד"ק בפתיחתו לפירוט ירמיה, כי ראה לסמוך נבואה יחזקאל ודיאל שהיה כנבל הנבואה אברהם בנחום חזק צבור כשדים עם גשם אלה לגבול ארץ ענבר מתחב דבר הרמב"ן פרשת נח. ולפי דעתי כיון משרה הספר לצורר בשאלה זו בפירוט שלם כמות של נביאים המתיחסים לשלשה הסבות אשר על פיהן הנבואה שורה כמו שיבא בהשגחת החבר בנמשכה, כי האלה מתן מנינו באברהם שהיה נבואתו באור כשדים דברים מנישים לארץ ישראל, ויחזקאל ודניאל כנבל בשנים יעופו, כי מלבד המזכרים היוות בהם ג"כ סבה שנים שזכר מאלו בל"ו בזמן הבית, ועד הגליטית הנה גש ירמיהו כנבואה במזרים כי מלבד האחרות עוסה בעיני סבה שלשים, כי היה המקום הוא שוק לנבואה בל"ו כמו שיחברו אחר זה. והנה נתן החבר לרוח משקל כמשפט לדקו:

אברהם כדי שיעבור בה, ויחזקאל ודניאל מפניה, וכבר היו נמצאים בבית ראשון וראו

קול יהודה

אוצר נחמד

שיעבור בה. הכנולה הראשונה שגיטיה אל הצדסו וסוה עורו כחור כשדים ויהו' לך נך מלחך יוסה לך שיעבור בלחך ישראל, וכמ"ל אל הלחך אשר לחרך, וכן משו יוסה שיקר נבואתו לטעולת בני ישראל מלחך מזרים אל האדמה אשר בשבע ה' לנחשים. ועדיין יש לשלול בזה כולל עומ' במשל הכרס סידור שמלות האדמה שנקיטו י"ב אינו עומ' לוח, כי מאחר שהיו נחמ"ל מה יושעמו זה שהנכנולו בגללם בלא הגפן לא ילחיו רק דוקא ככרס סידור לא נעבורו. אלא שצמחמך ג' סימן ס"ה סוסף שחבר עוד ביאור בזה בחמרו שם ז"ל, אכנולה הסומדים בלשני בית שני ארבעים שנים מהקמים כנעורים ככה השכינה שהיזה כבית ראשון, שהכנולה הנקנית ונתקנה כהסתלק שכינה ולא כיו מקיים לה אלא צעה מוטלת בעבור כה גדול, כמו אכרס מהה ומשיח שאלחנו מקיים ואלחיו הרדומים להם אשר הם נבעמט מעון לשכינה ובהמלאס יקנו המלאס מדרגות הכנולה, עכ"ל. נראה מדבריו שביאורים גדולים כמו אלו אין פון הסיפה שגיטו אל נבואתם בלחך אחרת מאחר שסם עלמס כמו הסר החללות הכרס, וכמו שאלמך שסם מעון לשכינה: ויחזקאל ודניאל על מפניה. ר"ל מהתנהגות ובכנילה הנכנולו על שוב ישראל על אדמתם, גם שהנכנול יחזקאל על פורעניות השעשים המעמלאים את הלחך בלשמוחיס, וכן דניאל המתנבל על חורבן בית שני וקיבוץ גלויות לעמיד. והע"ז שפ"ק דמגילה אמרו על ספוק ורחיטו אזי דניאל את המראה והאששים אשר היו עמי לא ראו וגו' (סם חגי זכריה ומלאכי) איננו עדיפי מיניה וכו' איננו עדיפי מיניה דליטו נבואים ואיטו לא נבוא, ששעט דניאל לא היה נבוא, כבר ביאר רש"י ז"ל שם חז"ל. איננו נביאי שפיר נתנבלו לישראל בלשונותם של הקב"ה וסוה לא נשתלה לישראל לשם נבואתם עכ"ל. ולגו' חף דניאל נבוא סיס כנחיה שייחם שכינה עליו: וכבר היו נמצאים בבית ראשון וכו'. עוד עסק שני לנבואת יחזקאל בח"ל שסוה ממני שסיו קודם בלנות בח"ל וסוכנו אז לנבואת. דומה לזה אמרת חז"ל סוה' לנקוט ריש יחזקאל שהקשו שם איך גטיסם כנבולו ליחזקאל כנבל. ואחד מן התירוטים ששגיבו סוה ממ"ש סיס סיס דבר ס' יחזקאל כן ביוה הכסן בלחך כשדים על נסר ככר. סיס שאלמך עמו בלחך, סיס שגריכ עמו בח"ל, עכ"ל. ובעל קול יודוס הכיח בסם חז"ל כוס"ל מאי סיס שכבר סיס: אבל

כדיל המכר בין הכנולה הנמשכת לאחפי בית שני ככה השכינה שכבר היחה צביה ראשון, ובין הכנולה הנקנית אשר נשתלקה בהסתלק השכינה מישראל, גמר אמור שאין לקחום הכנולה הוחה הנקנית אלא צעה מוטלת ונעבור כה גדול, כמו אכרסה ומשה והמשיח שאלחנו מקיים אליו והדומים להם אשר הם בעממט מעון לשכינה ובהמלאס יקנו המלאס מדרגת הכנולה, עכ"ל. הרי לפניך כי אל אשר יהיה שמה רוח הכנולה ללכת רליו המלאס שם כה גדול מעון לשכינה, וכן הן הליקוס אשר כה בהם לעמוד במקום היכל מלך להיוסם מקדשי אל כונו למרכבה שכינה ית', והם המלמטיים להתפסקות הניצון האלהי בעולם לדוגמת הארון עודנו לפני ה' בזמן אביו. ומה שלם זכר הסכה הוחה בלחך, שעמו אליו מפני היותו עסוק וכה בשבחי הארץ הנבחרת ומן הסכה הוחה לא יוסף ולא יתן לה מפלה כלל על כן חתק עבר מזכרונו. ועוד חזון למועד אשר יאוח להעיר על עיניה. ועוד כי סכה ז היא סמוכה ועשנת על הסכות הנזכרות שסם לא היה כה בעבורה לא ככה יבגר חיש להנכנול: כדי שיעבור בה. כמו שנאמר לך לך מלחך וגו' אל הלחך אשר לחרך. ואמר ויעבור אכרס בלחך וגו': ויחזקאל ודניאל מפניה. כאלו אמר שכינה ולהנליחה, כי על שוב ישראל לאדמתם הנכנול שכינה. והשומע סבור שעדריו על נבואת דניאל פותרים קבלת רז"ל האומרים עליו ס"ק דמגילה ובס' חלק ורחיטו אזי דניאל לבדי את המראה והאששים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה מלה עתים. מאן ניבה האששים ל"ר ירימה ואיחיתא רבי חיית בר אבא אז חגי זכריה ומלאכי, איננו עדיפי מיניה ואיטו עדיף מיניהו, איננו עדיפי מיניה דליטו נבואים ואיטו לאו נבוא, ואיטו עדיף מיניהו דליטו חזו ואיננו לא חזו, עכ"ל. הנה שאמרנו בפירוש דליטו לאו נבוא. אך לא אהיה לו שמעני נחמי השוכנת זה קח ממני מטעם הרי"ל משין ג' תמר ז', כי אחרי

העירו ספקות יגדו עליו מהסחירות נראות, נשח על ביאור המאמר המשח סוה, שסם סיוה לפעמים אלא חז"ל שם נבואים כולל לכל מקבל שפע עליון, הנה בעמס יוהד רעו בייס נבוא שליח אל העם לההיגוס ולהודיעם דרך זו ילטו, כי לכן נקרא ביח מלשון יבד שפחים, ואמר נביא יקום לך וגו', נבוא לגויים נחחוך וגו', שחמיש שם נבוא נאמר על טעולת אל העם להנהגתו ומסורו. אמנם מן שיצירה מראה הכנולה אלא יהיה שלות אל העם יקרא רוחה או חוזה לא נביא בשם מיוחד, וסוה עפין היה דבר ה' אל אכרס במחזה, שראה מראות אלהים, אבל לא היה אכרס נבוא שלות לזולמו. וכן היה אלא חז"ל מדרגה דניאל שלם היה נבוא שלות לישראל לעבר להם נבואות ודברי אזהרות כחגי זכריה ומלאכי, אבל היחה מדרגתו רוח אלהים ומחזה שדי והוא מעלה עליונה בניבואות. ולכן אמרו שחגי זכריה ומלאכי עדיפי מעולת צמה שסם הן נבואים שרי אלהים לעם וסוה לא היה נבוא שלות, והיה זה לפי שהם נבאו צירולותם בהקבץ עמים רבים לבין הבית והיו מזהירים אוהם על הבנין ועל המעשרות ועל הרחקה ששים נכריות, אמנם דניאל לא ענה שמה לבן לא היה שלות לעם, המלמס היה סוה עדיף ומשובח ממגי זכריה ומלאכי בעפין השגה המראות שסוה זכה לראות מה שלא ראו וכו', עכ"ל: וכבר היו נמצאים וכו'. ומה שגיח היחה סוה שהיו רלויים מפניה לחול עליהם הכנולה כחווה לחרך, כי כבר נמלחו שם בזמן הבית, והשכינה ויטון הארס החלה חמסה על ספיה (דכרנ בעל העקרים מאמר ג' ס' י"ח) הליח אל עבר פניהם המוכים לבך וקנו שלמות הנפושם (להותק)

וראו בו השכינה אשר בהמצאה היה מגיע לנבואה כל המוכן לה מהסגולה. אבל אדם היא היתה אדמתו ובה מת כאשר קבלנו, כי במערה ארבעה זוגות אדם וחוח אברהם ושרה יצחק ורבקה יעקב ולאח, והיא הארץ הנקראת לפני ה' הנאמר עליה תמיד עיני ה' אלהיך בה, ועליה נפלה הקנאה והחמדה בין הבל וקין בתחלה כשרצו לדעת איזה מהם הרצוי להיות במקום אדם ומגולתו ולבו, לנחול את הארץ ולהובק בענין האלהי, ויהיה זולתו כקליפה, ואירע שארע מטריתו הבל "ונשאר קין

קול יהודה

להיות מרגת בהם בגל מקום. וכדרך אמ"ל על יחזקאל, היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן נבוי הכהן בחרץ כשדים על נהר כנר, מאי היה שכבר היה. ואולם לא הוצרכו לעיני ה' כי אם בדברים הגלמי מניעים לחלתי נמיס הארץ ובשפילה, וכמו שהיה נבואה זו של יחזקאל הרומזת הכבוד מן הים וכמו שזכר החבר על פי שפתו ברביעי סימן ג', ואין זו בהשפלה רק כנגדה, ועל כיוצא בה יוסד מדרש חז"ל היה שכבר היה לפי שפחה, אבל בדברים המניעים אליה ולהלכותה כהרבה מנובואותיו של יחזקאל וכנבואת אברהם גבור כשדים עעמו שמור להיות הנבואה ראויה בהם אף בלא קדימתה בחרץ. וזה עעמו של יעקב אשר נאמר לו בחרן שוב אל ארץ אבותינו וגו', כי היוםם נבואתו להכלית הארץ והסוף גם כן שכבר קדמה לו נבואה בחרץ במראה הסולם ואם לא היה זה בעת המגף השיכנה גבים. וכבר היה משם עעמו וכלל בשמים הזה על נבואתו במדן, כן מלך היה נבואתו להכלית הארץ, הן מלך קדימת נבואתו בהר האלהים הכלל נבבולו ארץ כנען כמו שיבא. לולא האמיתי לראות כי להפלת עוליו מדרגתו לא כיון המלך בשאלתו על אדמותיו, כי האמס היה ראוי ליהד אלויו השבוש פרטיים מנזכרת כמו עששה בצולת מהמכרים בשאלתו בפירות כלשך אענה: אבל אדם וכו'. אחרי הקדמו השבוש על אברהם יחזקאל ודמלא החכמים בפירות בשאלת המלך, והלא לאחר עינו על רימיה ענין לזונג אחר קד עם הדומה לו נבואת מרים כמו שיבא, שם עשה שלטת מעוליו מגממו של קין הראשון לאדם יולד אשר וכלל באתרו מחדש הראשון ועד משם כמדובר, ויהשבו בו שערם עם הבל ונבואת ה' אלויו למה חרה קר וחי הבל אחיך היתה לו בחוזה ללך, ומתגלו ארץ נבואתו להכלית הארץ היה קשה לזונג עם אחרים כקדיעת ים סוף, על כן עם פניו להוכיח כי המקום אשר היה עומד עליו בעת הנבואה אדמת קדש הוא. וזה מה שיזכר

אוצר נחמד

אבל אדם. מה שהתבאר אדם הראשון אף שהיה סגולה לא כשכיל ארץ ישראל: היא היתה אדמתו. שם נולד אדם הראשון ואוסף בגן עדן כי בא"י עשר השמים ודרך שם כנעון שולטת בגן עדן, ומעשה הדיון נותן לפי הסדרה שבא"י נולד, ויש לו סימון מהקרי דר"א שכינה הכר בעל קול יסוד, ע"ש: ושם מות. הביא ראיס לתם שאמר שבא"י נולד אדם ששאמר ששם מת מהמחאה באותה ארץ נולד אדם"ט שגרא הקב"ה מנן עדן אל האלוט עם זה שחלך לארץ אחרת דק נאמר שם וישכן מקדס לגן עדן: כאשר קבלנו. מדברי חז"ל בענין מערת המכפלה בבבל כפרה טרק הספיס שאמרו שם שאדם הראשון קבור שם, וכבר יודע כי מערת המכפלה היא נחביון שטוח א"י: הנקראת לפני ה'. כהה נאמר כןין ארור אהם מן האדמה וגו' ועוד הסיס בחרץ, ונאמר ויאמר קין וכן נרשח אחי מעל מני האדמה ומסנין אסתר וכייתי ועד מלך בחרץ כל מנאלי יחיבני, ובמשמעות כמנוח שהקב"ה גרשו לקין מחרץ ישראל וע"ז אחר סן נרשח אחיו מעל מני האדמה ר"ל מא"י ששם נדקקה השנה ס' ונבואתו יעקב מלך הארצות וסיינו ומשנין אשכר. ובכיוור יוסר כחוב חר"ו וילא קין מלפני ס' יושב בחרץ עד, וסייע משם מחרץ ישראל ויהי הנקראת לפני ס'. וכן כיוונת ויקס וינס לנרות מרשיס מלפני ס': ועליה נפלה הקנאה והחמדה בין הבל וקין בתחלה. כהה קין נחר לו לנחלה את ארץ כנען שאמר וקין היה עובד אדמה, ויסמיק את אחיו כהה מענין להיות רועס זאן: כאשר לדעת איהה פיהם הרצוי וכו'. מי הוא הקדוש ציוניס אשר נו יבחר ונאל לקחת ואל עשו קחו כלם מתחתו וגו' ושימו עינין קדושים וגו'. ונאמר ויהי איהם אשר יבחר ס' הוא הקדוש: ולבו. כלומר שיקר ס' וסגולתו: ויהיה זולתו כמו קליפה. ר"ל כי לא אשר שיהיה ס' עושים מן כנבולתו וזהו שא"י אשר שפחה סריני בלי קליס, וכך היה גורע עפע המזיזות והחומר נחמכת ס"י גם כין ארצוים, מחדש עד יעקב מיו מען מן ארצוים מלג ופרי וישאל ארץ קב"ה עד שנדבק החומר לגמרי מיעקב ואיך (ובכיוור יוסר רהט הוא מנזכר להחמי סקבלס): ואירע מה שאירע מטריתו הבל. ונעשור זה

סכל עליו מלך יהודה אדמתו של אביו, כדעת ר' לו חוץ לגן עדן בבהר המוריים ששערי גן עדן סמוך להר המוריה, משם לקחו ולשם החזירו, שנאמר לעבוד את האדמה אשר לוקח משם, ע"ש. וג"כ יודע זה צמקס אביו כי למה יעמוד ברחוק אל ארץ אחרת. ולכל זה כוון אלו דמתי באתרו אבל אדם היא היתה אדמתו ובה מת וכו', שהיה הקדמה על אדמות קין כמו שצבאר ענינו והיו: והנקראת לפני ה' וכו'. כאתרו וילא קין מלפני ה', ובגן עשם לקריסו זה מלך מה וכו' והוא כהה עשמה על זה מלך הקנאה שפלה לו עם אחיו בשפחה אל המנוח לברר ע"י קרבנותיהם איהה מהם הרצוי וכו' לנחול את הארץ וכו', שמחך קד רהגו הכל וגורע קין מן הארץ היא, שפלה

"קין עירי" (כ"ל ונשארה המלכות עיריית), ונאמר ויצא קין מלפני ה', שיצא מנורש מהארץ הזאת שבה היו והיה נע ונד בארץ. וכן נאמר ביונה ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' (כ"ל מלפני ה'), לא ברח כי אם ממקום הנבואה, והשיב אותו האלהים אליה ממעי הרגה ונבא בה. וכאשר נולד שת ברמות אדם כמו שאמר ויולד ברמותו כצלמו היה במקום הבל, כמו שאמר כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל, והיה ראוי שיקרא בן אלהים כאדם, וזכה לארץ ההיא שהיא מדרגת למטה מן ערן, ועליה נתקנאו יצחק וישמעאל (כ"ל והיה יצחק העיקר בלב וסגולה)

וגדחה

קול יודרה

אוצר נחמד

שעלה הקנאה על אודותיה מדה כבוד מדה כלאמו ויאל קין וגו'. ובשאלה אם היכה דירקם בל"י, נאם הדברים היואלם מפי הכתוב ששים ושמים נצחית טעמם למה זה נעשו אל האלהים ע"י קרבנס, וזה ענין גבוש קין מן הארץ ההיא אלל עשו, היים הכל מחוק, באמרנו כי הן לזק מנדל לו זיפה זק שיהי מנרש מן הארץ ההיא לעל שעליה נלה הקנאה מזל היותה ארץ חפן לני הכל הארלוה שכל העינים זופוה אליה, חלף עבודתו ככריה אשר נקש בה לחול אוהה לעגמו בארחהו עקלקלה, והיה נע ונד בארץ אלל ככאיש מודד ממקומו, וזה עכש האמה לוחוה עד מחסיה לעגמו מכל זר. אך אם יש אה נפשו להאמין שלל היסה דירקם ישראל, הלא כל הספקוה הללו סבוט גס סבזונו. ולא זו משס הכנר ע"י שטופין חונן בזו ויחזקוה בחסמיהם כל ימוס עובדו מהלה כי אל"י היס הקרלה לפני ה' כמו שמתר ביסה ויקם יונה וגו'. ולפי דרכי האעירה ספק על מה שהנחו מהלה שקדימה הנצלה בארץ א המלל שס הכינה בזמן היות השכינה שורה בזיה, היסה סכה שעלה לנחלה חוה לארץ, אם כן למה נרה יונה מהל"י המולה מן חוה שלל גיעטהו שס נעלה דכרי חו"ל. וגדולה מזו הורו במכילתל ששנע שס יונה להנצל בה, והוא מה שכנר רש"י אמר לו הקב"ה חייך ש לי שלוחים כיואל כן לעלות אחריך ולהביאך משס וכו', ואמרייהם נמשך הכנר באמרו וכו' והשיב אורו האלהים אליה ממעי הרגה בארץ הבה, למה זו ועל מה זה הוולל וכבר היסה עליו יד ה' כרץ הקדושה קודם נרחו חרשייה. אולם לפי שטובתי ילכו וכיחופי לך. כי בשיחנה

לפשרות הנבואה חוה לארץ עם קדימתה בארץ, לא נזרע על חוהה בע"פ אלל אפשר הוא שימנע זה מונע גלי ופמי לחכמות יח', ואולי המונע נבואתו של יונה הוא היחנה לעניני אומה אחרת. ואף כי בסיס די לנו ששים לב אל הפשוט הנבואה חוה לארץ ע"י אהת סבזונו אשר זרעו. עוד נקש הכנר בלואל דברי חפן לקוים הפנה הזאה שיהי קין עומד בל"י צעה הנבוא, והוכיח זה מלד מה שכמוז בשנת הגולד ברמות אדם, כי שות לי אלהים זרע ארר תחת הבל, כי הארלה מזה שמדרגתו של שס מנין דוגמה מדרגתו של הכל אשר הוקס החייו. והנה אם כן כמו שנאמר בשם הטולד ברמותו בללמו של אצו יודיה ראוי לפי כן שיקרא בן אלהים כמוהו, שזכה לארץ ההיא שהיא מדרגה למטה מצ"ע כאשר זכה בה לחיו, כי האשור בהסרדו מג"ע לא ישכר היותו מושלך מן הארץ אל הכפר מרתח ה' אל האדם מן המקום ההוא לעבדו, כי ההשפחה המושלל לא ישכלהו הטבע, רק הקרוב אל הדעה שחורד מג"ע אל הארץ הזאה שהיא מדרגה למטה ממנו, וכמו שיורו דברי ר' אליעזר הגדול הנבואים למעלה וגם הכנר סימן כ' יורה עליו לפי דרכו. והנה שס המהל אה מעלתו גם הוא יונה לגורלו, וכן משפטו חרלוו על הכל דומה לו, כי אדם להכל דמה לענין היותם שיים זה לזה בזיהת הנבחרם. ומזה יאל לנו גם כן כי

ונדרה ישמעאל בקליפה, אע"פ שנאמר בו הנה ברכתי אותו והפריתי אותו וצר במובה העולמית, ונאמר "ליצחק (כ"א) איננו, והפסד לכתנו ביצחק) אחר כן ואת ברייתו אקים את יצחק, רוצה לומר הדבקו בענין האלוהי והטובה בעולם הבא, ואין לישמעאל ברית ולא לפריסיו ואם הצליחו. ועל הארץ הזאת נפלה הקנאה בין יעקב ועשו בכבורה ובברכה, עד שנדרחה עשו עם חוקתו מפני יעקב עם הולשתו.

ונבואת

קול יהודה

עם היה משכנו של קין אחיו בעם נבואתו, והוא עמיתו המנוקש. ומה שמלך בן אלהים כלום, נחבאל עינו בראשון סימן ל"ה. ומה שמה ארץ ישראל לכן עדן בצמחו סימן מדרגה למטה ממנו, דרך הכחוש יק' ה' וירא אלל התקומות אשר לנעמי ישכנו כגון ה' כדרך מפרים, ולכורוח נתן כי מדד זה ג"כ רלווי לחשוב שאל הארץ היא הורד אדם מן ערן למנו, ויכל לטבול שמי המקום הכלתי רחוק עטבו ממנו, וכמו שזכרנו. ויוסף עוד להראות פנים כי על הארץ הזאת נפלה קנאה קין עם הכל ממה שמלנו דוגמתו ביצחק וישמעאל אשר נתקלמו עליה, כי הנמשך בימיכם עד מותו של ככה שהרי נדרוה ישמעאל משני יצחק ופנה לו אל אדמת נכר. וכן היה ענין הקנאה בין יעקב ועשו בכבורה ובברכה, ויזכר עז זה מה שנדרחה עשו ויך אל ארץ מפני יעקב אחיו. והדמות שביניהם לפני הקנאה אשר בין אחים יפריה, הלא היא הדמם בנאום אהרן הכהן בכלם שזה על נחלת הסגולה והארץ המאוגלת. והנה זה על צור ירומתו לקיים את אשר בהמתו כי קין היה עובד אדמת קדש וסם היסה נבואתו. האנשים נא ולראיה מדות כל יעקב הספק המכר את המאלל כחוב בנת כי היסה עליו יד ה' על דבר החיבה, ועשו, ויבא, ויהי בנא, ומרס החיבה מעל הארץ וגו', וזה לא יתק יהוה בנא"י לפי מדרשם ז"ל כד"ר בשם ר' לוי גושמה ביום זשם, דלא עשה ארעא דישראל במילא דמבולא, ואם היה עומד חוזה לארץ ארץ היה לו נבואה במקום ההוא שאלא לעורך הארץ וכלי קדמים נבואתו זה. אולי אוכל וכה על בטקא הזה ומעט מעט אגרשעו מלכני כדלני עמה את אשר דברו ר' אליעזר גדולו בפרקיו, כי ח"י לא ירדו עליה מי המבול מן השמים אללא שנתלגלו המים מן הארצות ונכחו להוכיח וכו', והרמב"ן הביאו אלל ספוק ויהי. על היה זית סרף בפנים. והלמד לפי זה כי היה נח חז"י להיווה הלכ והסגולה, וכמו שהוכחנו משנין הכל ומה כי להם יאחזה. וכבר קדם בראשון סימן ל"ה כי עם סגולה נח מפני שהוא יורשם האלקימים השמים אשר אלמתיים והמדם ארץ כענן אדמת הנבואה, מלכ. ונאמר שמכח המים הנזכרים דמה החיבה תעל הארץ. או יסבור המכר שהיה לנח הנבואה בדרך ללכה לו חוזה לה לנשות עם החיבה לעיני האנשים החקמים בנשפוטם אל אשר יבא וזהו ארעא זרעו של קין ועו אדם הארץ הקדושה כאמור, למען יתנו לב וישבו מדרך עלשם. וכבר ידעת מה שדרשו על פירד ומחויאל ומחויאל מרע קין הגרוע שנקבו על שם אדנו שימחה וכוהשו

אוצר נחמד

וה' שדרש עם עליה לנן ערן: ונדרחה ישמעאל. זה שנאמר גרס את אלתם הוא ולא ננס כי לא ירע בן האלה הוא עם בני עם ש"י יצחק, וכל עיקר כירושם ר"ל ירושם הארץ שחמדם שרם שייכם יצחק ויגורו ישמעאל, ועליוס זכ"ה כ"ל ארץ האמר אלין שרם שמת בקולם כי בנאק יקרא לך זרע, ונדוהו על ההרדס הואש מדרגה שרם ואשר יקרא כנ"י לנאות ע"י לארכסם ושיאמר לו כי בנאק יקרא לך זרע, לא היה עמר קרני ממנו והכסיס משקף עש"ו שטתיו אמריו אכרסם שייס יצחק לבדו כי די' ה' אל קקל לבדך את יצחק מוולת ירושם אחיו, אבל כל זה נאמר בלתי ירושם הארץ: אע"פ שנאמר הנה ברבתי אורו וגו'. הביאו ראיס שאל נטלס קקאל ביוסיס אלל עמון ממות עטוב אמריו אכרסם ולא ע"י זכ"ה א"ל ארץ אכרסם שייס יצחק לבדו, שסי' ה' נכך את ישמעאל תמנו: במטובה העולמית. בעניני סגולס הוס: ונאמר יצחק. לומר כשכיל יצחק, כמו ואמר פרעס לבני יצראל נבוכיס סס וכו', ולמל"ד ילחק וקרא למ"ד בבבול, וכן אמריו לו אחי סוה (ס' וירח), וה"ל נאמר לאכרסם על יצחק. והכ"ל ארעא ליקן לו איסי יודע מה מדקו כוס: ונאמר יצחק ארעא כן ואת ברייתו אקים את יצחק. סנס כחשעט שנאמר ולישמעאל שמסחך סנס כרכתו אורו וספריסו אורו יסרכיני אורו נחמד מלך, א"כ ואת כריתו אקים את יצחק על שום מה נאמר לו, אם נבוכת שלם סוס ארץ למטלס ממה שמחבך ישמעאל שנאמר לו נחמד מלך וע"כ ארץ שנאמר שום כרית סייט עונת שלם ככא וכוס סודל יצחק ישמעאל סודל עמיו מלכ קין עו"ס אשעי רק סודל מקרי: ואם הצליחו. אע"פ סנס מלתיס סוס סגולס: בכבורה ובברכה. נאמר עשו את כבורתי לקה וסחם לקה את כריתו, שום סקס יעקב את הככרס כדי שיהיה ואלא לבדו יצחק, כמו וידעתו נכוב כבני מלכיס מלכיס שנאמר (דס"ב כ"א) ואת מתמלכס נתן ליסורס כי סוה סכסור. וכן יקרא ישראל מלוי מלכות ישמעלס (ככר טודע לקבוליס ח"י כבוד סמית). וכלס שנקב עשו ככשלתה סנס (כענין שנאמר ח"ל סכר עשו כתייתס סתיס) אמר יעקב סנס לבני סוה למות ולמה זו לי כרסס, כסכור שעס כל זש סקס כככורס סוה ילכוס מלוי בעולס סוס, רק אחר שרשם שקבל יעקב ככרסות ואמר לו יצחק שזכר לא יוכל להתכרך מתאר שיעקב לקה ככרסות וגנס בעולס סוה לקה ככרסו, ע"י סחולס הכרסות ולומר מתאר שכבורתי לקה ועונת פולס ככא ככר לו נלחלס וסחם לקה את כריתו וגם מעונת סגולס סוה לא סוה ידו, שנרשם שסס דכרסס סוכרסס זו את זו: עד שנדרחה עשו. מירושם הארץ, כנ"י יצחק עשו אל נשיו ואת בניו וגו' כי סוה רכוסס רכ' וכו' ויך אל ארץ מפני יעקב אחיו: עם חוקתו וכו'. כי ודאי נטשו יהיס זרעו פס גנורס לגרס את יעקב וסוה אל יתח קמיו, ומכ"ס כלס אל ארץ אל עשו וגם סוה לקראק וארעע מלות איסי עמו ויורא

ונבואת ירמיהו במצרים בה ובעבורה . וכן נבואת משה ואהרן וזרים "בפארן (כלל) חינוך

קול יהודה

ארצו נחמד

והחשו, גם מה שאמרו המפרטים כי וירא בני סלתיים, הם בני שם החשוב, הם בנות האדם, מרע קין הגרוע. הכללי כי זרע קין היה שורש פורה ראש ולגנה המבול והבינה לראיה להטעות בפניהם למען ישובו, וכבר הוגד מראש כי מעמדם הולך לארץ היה מגזרה נע ונד. או נאמר כי סברה החבר גברה לו להאמין בזה לדעת ר' יצירי המולק עם ר' לוי כמבואר שם. או נאמר כי משונה נבואה ש של נח מכל נבואות שבחברה להבנת קיום העולם פניה כלו חורר לחורו ובהו: ונבואת ירמיהו וכו'.

בהתעסק עלי רוחי על הצנה דבריו כבאלן סובב סובב הלך הרואה ושיפוטו שפוט כי נבואה ירמיהו עם יסומה נבחהו מזרים, פאחס היחס במקום אחד אמנו אשר לכעני יתבן, הוא החפנתם אשר היה עם עליו יד ה' כלאמו סומן מ"ג ויהי דבר ה' אל ירמיהו בתחפנתם לאמר וגו'. ויהפך רוחי פני הראות לזה ממה שמעני דונמתו ביהושע (י"ג) מן השיעור אשר על פני מזרים ועד גבול עקרון פאונה לכעני מחשב. וכבר כתב הרמב"ן ס' שלח כי ארץ כעני מנענה בהחומה קרוב למזרים. וכחן עוד מ' דברים אלל פסוק העמים היתושים בחזרים עד עזה וכו', כי הכפחוריים שבים בני מזרים אולם מתמהן צברהם, כי ארצם היא על ישראל מעני שהכפחורים לבדו ארצה מני כעני, פ"ב. אף רוחי בקרבי יסחר אמרם ז"ל במדרש על פסוק ויקח ויבוע את כל הארץ הולח הכר ואת כל הנגב ואת כל ארץ הגשן וגו' (שם י"א) והיבול עם הרד"ק שז הוא גשן של מזרים והיא ככלעה בתוך ערי ישראל כמו שאמר ויעל לקראת אביו גשנה, מלמד שהיא בעיניה כלפי א"י וזכותו שהלך יהודה בשלימות אביו להורות לפניו זכה שיהיה להלך ארץ גשן שיהיה טובה. ומנינו עוד כגבולי ארץ מלחא חמה עד נחל מזרים. סוף דבר רוח דעת כל פני יחלוף ושמשו קולו לאמר עד כמה מתלבבים אנתם בדרך שאלתון לאין זורך, שהרי דרך סלולה לפיעט בדרך בדרך לך הארץ הבין למו האכזר עמו כרביעי סומן ג', ואין לנו משרש דבריו על אמתתו יורח ממנו כי הגה בואר שם מקום הנבואה באמרו שהוא כאשר עם את גבולו מים סוף עד ים פלשתיים ויכנס בו מדבר סיני ואלארן ושעיר גם מזרים כי למקום הוא משלה, ע"כ. ואלו מעלה זו ויבט באמרו סומן כ"ב, וכבר שמו לארץ מזרים מעלה וכו' כמו שיתבאר שם. והנה לפי דעת החבר והחברו ירמיהו שלשה הסבות המכרות, כי היה במקום שהושמה לו מעלה בזה מעין א"י, והתנבא בעבורה על השני פנים שזכרנו, כי היה בא"י הארץ נבואה ופחה אל חירא עבדי ויעקב כי הנינו מרשיעין וגו'. ומה שזכר כאלן מענין מזרים ועלה גם כן לנבואה אחרן ומרים לדעת חז"ל כבארן היה כי על כן חירא זכרון ירמיהו לכהן לכתבו אליהם כמו שקדם. וכל אלא בזה את שם מהם רבינו על שפתי, מפני עולם השיבונו כגיביות עד שפין לנו לכתב מעם לנבואה בכל מקום שהיא כאשר הדלית: וכן נבואת משה ואהרן וכו'. היא נבואתם המכרות מ' כדעלהך כאשר דכרה

וירא יעקב וגו', כדי שגלוג שמחת ה' ביהם ואת שיעקב ישאר כבארן ישראל למה סלך עבו מפני מלך אלס לכה אמין סוף ויעקב מפני מלכותם סוף רצוי להדמות מפניו: ונבואת ירמיהו במצרים. סוף התנחום כמ"ט ויהי דבר ה' אל ירמיהו בשפתות (ירמיהו מ"ג): בה ובעבורה. חתב כי חלק מן מזרים לא"י יתבן, וכמו שכתב להדיא כחאלמר רביעי סי' ג' שהוא מקום נבואה ז"ל, שהוא כאשר עם את גבולו מים סוף עד ים פלשתיים ויכנס בו מדבר סיני ואלארן ושעיר גם מזרים כי למקום הוא מעלה, ע"כ. והנה ביהושע ז"ל ואלו הארץ הכנענית וגו' מן השיעור אשר על פני מזרים ועד גבול עקרון פאונה לכעני חתב, וירש"י ז"ל השיעור הוא היטולם למדת שלח כנגד יבוע שבחיו כל מזר הדרומי, אלל ממדבר לין עד היטולם הוא החום עום. ובספרי י' על פסוק מקדש כרעע עד עני פירש"י ז"ל שלח כנגד יבוע על מזר הדרומי לזר מערב ובואר מעשה עד הים, וכבר נודע שזמרים דרומית מערבת לא"י. ונאמר מנחה כי חלק ממזרים סוף סביבת לא"י ודומה לזו במדרש על פסוק ויקח ויבוע את כל ארץ הולח ספר ואת כל הנגב ואת כל ארץ גשן (יבוע י"א), שז היא גושן מזרים והיא מונבלעת בתלוק של יבודה כמו שאמרו ויעל לקראת אביו גשנה מלמד שהיא בעיניה כלפי א"י וזכותו שהלך יסודם בשלימות אביו להורות לפניו זכה שיהיה לתלוק ארץ גשן שהיא טובה, ע"כ. כי ודאי שא"ל להלם לכונות הכתר שפחה ארץ מזרים כולה בתוך א"י שהיא אכזר לזר כמזרים מנו שאמר אל חוסף לראותה, וא"י חתח כל הסולך ד' אמות בא"י מוכנת שהוא כן עוה"כ. ואך שיהיה דברי רש"י ז"ל ועלמים ממני כמ"ט שלח כנגד יבוע על מזר דרומי רק עד היטולם הוא החום עום ונאמר מנחה עד הים, כל היטולם הוא יבוע מערבי מן הים, מלמד הרמ"א כחוש כמפת הארץ הוא גמרח ערובה גיטיון (דף ח') ששם חיראו גבול מערבי של א"י שהוא מעורר אמנון (רבינו סר הכ"ל) שבמקצוע נאונים מערבת עד נחל מזרים, רדינו היטולם, ובספרי שנים בגדול אלו רואים כאליו חוט מהות מחר הכר עד נחל מזרים, ומד שחיר נבנולוח א"י כמ' משני נאמר והים וחוואתיו נחל מזרים, וירש"י ז"ל עם כנענום שחילוט הוא גבול מערבי ומאחר שנגב עד היטולם מים נאמר עד במזר הדרומי לזר מערב. ואללם הכרר חתב יסודו על פסוק ושתי את גבולו מים סוף עד ים פלשתיים וממדבר עד סוכר. והנה כמפת הארץ נחל מזרים, סוף סוף כאלל כאללסון אל ארץ מורחיים דרומיים כאלון שבהלהו כאלון כרובח כמו שלשים מעלות מן המשוה וסוף כללי דרום עד כמנו י"ד מעלות מן המשוה. ובאורן מן ל' מעלות עד ס"ט מעלות כאללסון בארץ במקום הנקרא מארי ארזביקוס, ואללם הים הגדול הנקרא ים פלשתיים כל רחבו וקצוה הוא ג"ד א"י והוא גבולו, ודעה הים ג"ד ארץ א"י, וקושה ויולח מארי ונבלעת בתוך ארץ מזרים דרומיים מערבים כחוש ים בגדול הדרומי, ויהי בגדול רחבו וקצוה משפט ויורד משאון לדרום ולמערב, כאלון שפחה דרומי

לוינו), כי סיני ופארן מנבול ארץ כנען מפני שהם "מן (כ"ח בין) ים סוף, כמו שאמר יתברך ושתי את נבולך מים סוף ועד ים פלשתים ומסדבר עד הנהר, ומדבר והא מדבר פארן, והוא הנאמר בו המדבר הגדול והגורא ההוא, כי הוא גבולת הדרומי

קול יהודה

אוצר נחמד

הדרומי באורך ממערב, כי הסיניו לחשוב האורך מקאס מערב ל"ג מעלות והקאס לאינו ל"ד מעלות וגבול הדרומי לקר בים הגדול הוא כרמזה ל"א מעלות. ומעשה יהיה גבול ארץ ישראל המערבי מקאס ים סוף המערבי עד קרן ים הגדול משון וסע וסע הכר שזכרו בגמרא ה"ל, ובתוך זה נכלל רצועה גדולה מדרום ים הגדול הנקרא על שם מנרים והיא מן א"י שייך לנאק יהודה כנרש במפת ארץ ישראל והוא המכר בשם המדרש ה"ל. ומעשה זה שנאמר ושהי את גבולך מים סוף עד ים פלשתי, ע"כ הכונה שעד בכלל ר"ל רוחב הים הגדול וכיום בגבול בקאס האשון, שאמנם קאס הדרומי שמים פלשתיים הוא קרוב מאד לסיני ים סוף וזה גבול מערבי, וכן כ"סיהם הים סוף גבול א"י מדרום, ובוש אמר מים סוף עד ים פלשתיים וכללו שני הגבולים מדרום וממערב. ולפי שם סוף מתקשע לנלחא הכרס לקרן מזרחית דרומית לנלחא סוף. טיח הכהוב גבול הדרומי ממדבר וממדבר בכלל ומן המדבר עד ערס הוא א"י. והנה המדבר הוא אלל הים סוף משלשון נדרום א"י בתוך מדינת ערב וסע עשו בני ישראל כל המעטות וסע סר סיני ומדבר פלרן, וממדבר הנה הוא בתוך הלך ערב המדבריי הנקרא ערבי דעמ"ק ועל המדבר דרומי לא"י, ופרת הנקרא ערמלח הוא משון מורה לא"י לנלחא מא"י ויורד אלל ארמיאל"ה, ויורד לגד דרום עד שנגיע גבול א"י האשון, הדיינו גבול אשון מזרח לא"י, ומשפט ויורד לנחא הכרס אל קרן מזרח דרום ועפל בים פרסי הנקרא סינש פלדוק"ים. ומעשה גבול הדרומי הוא המדבר שאלל ים סוף וממדבר בכלל עד הפרת שהוא גבול הפנימי כ"ל. ומעשה המדבור דברי הכהוב מה שרבו עליהם מפורשים ונללו לכתיבתם לפי הנראה מרשע בגבולות הארץ. וכן סן דברי הכהוב: והוא סדבר פארן. הנה נאמר כ"כ בסלנתך ויסעו בני ישראל ממדבר סיני ויחזו ממדבר פלרן. ומעשה נאמר כי שני המדברות מדבר סיני ומדבר פלרן היו סמוכים זה לזה ומדבר פלרן הוא סע כל המדבר הנה וסע עשו כל המעטות ששלאים ושמנה שנים שכלכו במדבר. ומע שאמר ויחזו ממדבר פלרן אינו סע מקום המשפט אלל סע כל המדבר בכלל, אלל שמו המיוחד הוא קרבות האלוה, שהרי כאן הוא אמר ויסעו בני ישראל ממדבר סיני ויחזו ממדבר פלרן, וכן הוא אמר (ב"ב מטע"ג) ויסעו מבר סיני ויחזו בקרבות האלוה: והוא הנאמר בו המדבר הגדול והגורא. כ"כ דברים נאמר ונטט מחורב ונלך את כל המדבר הגדול והגורא הנה אשר ראינו, וילמד סתום מן המפורש מקאס אתר שלא פאלא סע מדבר לנד עד שם סיני ומקום נכלל המורה רק מדבר פלרן. גם בנלחא מפני לא נזכר רק מדבר לין הוא קרם, וסע ר"ל במדבר הנה, הנה כל הנוכחות שהנחזו אלמד ומיד בקרבות האלוה ולאחר ומרים בנלחא מנ"ש ויורד ס' בממד

נדרס מרים ולאחר בנמש וילמד ה' פלחם אלל מסע ואל אחרן ואל מרים נלוו שלשחם וגו'. ולאחר וכן, לענין בנלחאם בלרן לא שהיה ננואה זו בעצמה שהרי לא היה זולתי על דברים בנמשא כמפורש בכהוב. והננואה ההיא היה בפלרן בלי ספק כי קודם לכן אמר ויסעו בני ישראל ממדבר סיני וישכנו העקן במדבר פלרן, ומה שכתוב בסוף הפרשה ולאחר וסעו העם מחלרות ויחזו ממדבר פלרן, עיניו לומר כמו שביאר שם הרמב"ן כי כאשר וסעו מהלרות לא וסעו ממדבר זה אל מדבר אחר כאשר בנמשא הראשון שנסעו ממדבר סיני ויחזו ממדבר פלרן, אלל כש מהלרות אשר הוא במדבר פלרן וחזו במקום אחר מן המדבר ההוא עמנו וכו': כי סיני ופארן וכו'. ר"ל עמנו בנלחאם בפלרן מפני היוחו מנבול ארץ כנען: מפני שהם מן ים סוף וכו'. ל"א בין ים סוף. ושתי נלחאם בנכוח וסעו בעיני. ולמשן דעם כוונה הכהוב בזה זכור נל מה ביארו המפרשים על פסוק ושתי את גבולך מים סוף וגו', כי רש"י כתב פ' ב' אל פרעה אלל ויהפך ה' רוח ים חזק מאד וגו', רוח ים המערבי. ומה סוף, ואמר ל"א מים סוף הנה מקהמו מערבו כנגד כל רוח דרומית וגם במזרחה של א"י לסיקך רוח ים חקטו לנרבה בים סוף עגור, וכן מצינו לענין ים חמומין שהוא פורה לגד מורה שנאמר מים סוף ועד ים פלשתיים וישני חלל הים גני כרתיס, עכ"ל. אלל רבינו בחיי פירש מים סוף ועד ים פלשתיים ים סוף הוא לגד דרום, ים פלשתיים הוא במערב וכו', וממדבר לגד מזרח, ועד הכהוב הוא פרת, ע"כ. מולס דעת הכהוב נדעמך רש"י והוא לקח לו כי היא ישראל בעיניו לישבו על כהוב, ובה נכללה לרשות על פלרן שהוא מנבול ארץ כנען, שהרי פלרן עם סיני וכלל מחלה בלמנו מים סוף ועד ים פלשתיים ממזרח מערבו כדברי רש"י, כי אמנם שיהיה נכללו בנלחאם לרועה, לפלרן בנלחא רמז פטע שיהי בלמנו וממדבר עד הכהוב, כי מדבר הוא מדבר פלרן כדבר הכהוב, ונמלל בידו של סיני ראייה אלה ועל פלרן שמים, כי על פלרן היה עיקר ספורו והנכלל עמו סיני סן מלד מסיכותם כמפורס קודם המשפט הנוכר ויסעו בני ישראל על המעשים המדבר סיני וישכנו העקן במדבר פלרן. וכן כדי לכלול כדבריו פטע לנלחאם של ישראל צסיני אשר עלו כלל אליה בתמן המורה כמו שקדם בנלחאן סימן ס"ז. ולאשר ג"כ שזכרון לרשייתו על פלרן עולה. ועל פלרן. והנה ששורו דבריו, כי סיני ופלרן מנבול ארץ כנען מפני שסם מן ים סוף, ר"ל שהם מים פלשתיים מחזור וכללו כל הרצועה ההיא אשר סיני מים סוף ועד ים פלשתיים. ולפי הכוונה שהי יאמר סוף המוזכר לגבול הוא מקיף לוחם משלשם הדרומה

סמיד לכהן ולכהן המוכות ומזרחית זו לזו כמו פלרן כנען מפני שסם מן ים סוף, ר"ל שהם מים פלשתיים מחזור וכללו כל הרצועה ההיא אשר סיני מים סוף ועד ים פלשתיים. ולפי הכוונה שהי יאמר סוף המוזכר לגבול הוא מקיף לוחם משלשם הדרומה

הדרומי והנהר הוא נהר פרת נבולה הצפוני, ובה המזכרות שהיו לאבות אשר נענו בהם באש העליזונה והאור האלהי. וכבר היתה עקדת יצחק אבינו בהר שלא היה בו ישוב הוא הר המוריה, ונתגלה הדבר בימי דוד כשהיה מיושב כי הוא המקום

המיוחד

קול יהודה

ארצ נחמד

על פארן בפירות מסוף הכחוב וממדבר עד הנהר, כי מדבר הוא מדבר פארן, ולא חתמה מפני מה קראו מדבר סהם כי הוא הנדע בשמרים המדבר הגדול והטורח האוח וכהמו בפירותו. ויאלמו דבריו שמדבר פארן הוא המדבר הגדול והטורח, כי אמנם כפי דברים כחוב להחזיר וכסע מחורב וינך את כל המדבר הגדול והטורח האוח אשר ראיית וגו' וכנא עד קדש ברנע וגו' ותקריבו אלי כלבם והאלמרו שלמה האשים לפניו ויחפרו לו את הארץ וגו', וקדש ברנע הוא במדבר פארן כדבר הרמב"ן סוף פ' בהעלותך, ושם פ' בהעלותך נאמר וישעו בני ישראל למסעיהם ממדבר כיני יפסון הענן במדבר פארן, והרי כל מחטיבה מדי וכסע מחורב היו במדבר פארן והוא עצמו שנקרא שמו עליו גדול וטורח במדבר וכסע מחורב וינך את כל המדבר הגדול וגו'. ולמען לא יעלה בדעת להשוב שהמדבר היה המושב לגבול הוא לגד מרת דעתה הקובעים להם המומים הללו בדרך אלכסון והבחייה מכללם כאשר זכרנו, אמר כי הוא גבולה הדרומי, והנהר הוא נהר פרת גבולה הצפוני לרמו שכה הלפון מורה בכחוב על גבול מצריה מן הקצה אל הקצה ממורה למערב ומלפון לדרום, כי כן יאות להיות סיוח המזרים זה לפתח זה מחול פניו מים כוף שצמחה עד כי פלשתיים שצמערב, וממדבר שדדודס עד הנהר שבצפון. ובכן הושלמה ראייה שניה בפירות על פארן שהוא מגבול ארץ כנען. ואלים בהגלות נעלה גלות יזור העולם אשר כומו ידי חכמי לז אשר בידם מחקרי ארץ לגבולותיה, עים סוף הוא לא"י דרומי מזרחי וים פלשתיים לפני מערבי אליה, ומדבר העמים בערבה לקרן מערביה דרומיה והנה

בעמוד ענן פתח האלם ויקרא אהרן ומרים: ובה היו המזכרות שהיו לאבות. כינא ראייה על קדושת אבי מאל ומקדס, וזה שלל המזכרות כטנו האכות לא ננו בשום מקום גירותם רק בא"י, וכטנו שמשורס ככחוב וירא ס' אל אהרס ויאמר לועדך אהן את הארץ האוח וינך שם מונח לם, וימנך כנס מונח כבאר שטע ויעקב בשכס ונבית אל: איש עננו בהם באש העליזונה. שידר לכס אש מן השמים על המזכרות. אשם שעלם ממני מחין למד זס והרי בעקדס נאמר ויקא את הכא ואת המחללת, ואס נאמר שיהי זס מפני שמוסם להכיא מן הדידיוס עדיין לא שמוע עכ"ל שידר לכס אש מן השמים. ואולי אוינא זס ממה שנאמר כבארסם וינך שם מונח לם' ויקרא בשם ס', שר"ל שגנס סוס שיהי לעיני כל סוס קורא אותם להכתייר ולחכות כנטי השכינים: והאור האלהי. רוח כטבושא שעיני הקריננה ונביות המזכרות סוס לענר עליכס רוח ס', כמו שמואלו ככלעם שאמר ננס לי כוס שנעס מזכרות וגו': וכבר היתה עקדת יצחק אבינו בהר המוריה. לא זס מסיפור חיות פארן הקדושה עד שגלגל הדברים להווינא מלכו לגמרי ממש שאורס ויקיס כביסן י"א מוס המחמר כבארו שחינו שומע יתרון להכויכס בא"י שאר אשי העולם. ואולי יאמר כמו כן בלא חין אלו חזקין שוס יתרון פארן האוח כונו כלו, ואיך לא נרעיס שוס מעלם ואיזוס יתרון קזה על שר ארנוט, ואיך יכיס מקוס המקודש מעון הניס. ונגד זס אמר שטלו קודס לוס ג"כ לא כדילך כלל בקדושת הארץ ולא ידעו אפילו מן המקוס שאול קדש קדש כנון הכ המוריה ויהי מדבר שמתם ורק אהרסם ידע מה וורא המקוס סוס ויהוא כטבושא שגא"י: ונתגלה הדבר בימי דוד כשהיה מיושב. ולא עוד שכימי דוד לא כלד שאל כהנו כמקוס זס קדש חלא אפילו שסיו ויבטיס בני אדם ועושים כו כל זכרי בני אדם מורשים ועודדים זו ויהי אח"ז מעון לכינים, כמו כן אע"פ שעתע לעגדע זריס חללו קודש עור מחירי לקדושה ככוא גולל כמחיה כיימיו: כמו

פרה לקרן מזרחיה לפונים, נאעך לומר שהכחוב במדברו ופתי את גבולך מים סוף וגו' ינך גבולות הארץ כפי אלכסוים, הארץ מקרן דרומיה מזרחיה אל קרן לפוניה מערביה והוא גבולה מים סוף ועד ים פלשתיים, והאני מקרן דרומיה מערביה אל קרן לפוניה מזרחיה והוא הגבול ממדבר ועד הנהר, ונתגלת ח"י ככלת כפי גבולו אלכסון אשר אצרו, עם היות שטעוטיהיו הכו לגבתי שפוחת כמרתח רנליט ככל הישר הטוב אשר הוכעתו עליו כי ירחיב ס' לנו ופרינו בלרן. ואחר שעת זס גס החבר נמשך אס כבאר אמרו הוא גבולה הדרומי על קרן דרומיה מערביה וגבולה הצפוני על קרן לפוניה מזרחיה. והוא הדבר אשר הוכס עליו מאל הארצ"ש כבארם על ירחות גן עדן כי נהר סרה הוא כא מפלת מזרחים דרומיה על עולם הוא אחרי גבול הארץ מפלת מזרח, כטווה לומר שהוא עובר ומתפשט כעד קרן דרומיה צפוניה על ח"י כמזכרי: ובה המזכרות וכו'. אחר הדברים האלה הטוליים שמועה מספקת שאלות הכוזרי כהחרוט ונעלות, גדל החבר את המקוס הקדוש שהוא מחסם פנים המבצרים כהמשך דבריו: בהר שלא היה בו ישוב וכו', הורה כצריכות לעוט כי הוא זס כלי ספק הכר חמד אליהם לתקדשו. וכי יפול ספק על זס כי המקוס המיוחד לחיוב מיושב היה ומקוס העקידה לא היה בו ישוב ואלס כן מקוס העקידה הוא עלת מקוס בית המקדש, לא יפול ספק בשביל זס, כי בהה הוא בטימך ידו כבארם כי אינו כבתי לאות שהיה כהר האוח בעת העקידה בלי ישוב ואחר כך מהיטב בהגלותו ומוכי דוד, כי זו היא דרך כל העולם, ולדיק ישר הוא שנהפשו כי היה עיני העקידה כמקוס מיוחד מוכן לכיניה, רמוז אליו כבארם אל חמד הכריס אשר לומר אלך, כלומר אל המיוחד שכהס והמוכן להשקות שכימיו עליו. ולזה כיון כרנב כבארם כי הוא המקום

המיוחד המוכן לשכינה, וארונה היבوسی עובד וחורש בו, כמ"ש ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה. וכיאר בדברי הימים כי בית המקדש בנוי בהר המוריה, ושם מבלי ספק המקומות שראויים להקרא שערי השמים. הלא תראה יעקב אבינו שלא תלה המראות אשר ראה לא בזכות נפשו ולא באמונתו ובר לבבו, אבל תלה אותם במקום, כמו שאמר ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה, ועליו אמר קודם לזה ויפגע במקום, ר"ל המקום המיוחד. והלא תראה כי הועתק אברהם מארצו כאשר הצליח והיה "או (כ"ל אינו) ראוי להדבק בענין האלהי, והיה לב הסגולת הריא, "וההעתק" הויה (אינס כ"ל) אל המקום אשר בו תנסה השלמתו, כאשר ימצא עובד האדמה אילן שפריו טוב במדבר ומעתיקו אל אדמה שעבדת, מטבעה שיצליח בה "בשרש" (כ"ל השרש) ההוא ומגדלו שם, וישוב פרדסי אדו שהיה מדברי, וירבה אחר שהיה מעט, שלא היה נמצא אלא בעת שיוזמן ובמקום שיוזמן. וכן שבה הנבואה בזרעו בארץ כנען, רבו אנשיה כל ימי עמדם בארץ כנען, עם הענינים העוזרים

אוצר נחמד

קול יהודה

המקום המיוחד וכו'. כי הוא טעם מוסב למס האמר וכבר יהיה עקודה יתכן לזכור וכו', ללא שפסוקי צימנים ללנו דבריו השופה אל הגמגום שזכרו: וארונה וזיבובי וכו'. גם זה פניו ילכו להסיר הגמגום שקדם זכרו על היות מקום העקודה בטעמה בלא ישוב ומקום המקדש צעה הגלוה היה מיושב, ולאחר שזכה היות צעה הגלוה מיושב בקת עדיין היה עובד זמנם בר לזונה היבוס, וזה ללאו על היותו בעצמו המקום אשר נבחר לעקידתו של יתכן, כי לא היה עדיין מיושב לגמרי בלאו שהיה הולך ומתישב במקום היחוס מזו ועד השלש שנים, כמו שאמר ויקרא וכו'. שהורה בלחמו ה' יראה על הכנולת הזכר: וכיאר בדברי הימים וכו'. כי לא פרש במקומו שגר המוריה הוא הר בית ה', אל קן לקח לו מדברי הימים ז' סימן ג' מה שורה על כהה: הלא תראה כי הועתק אברהם וכו'. חסס דבריו נמתיחה לענין המשל שקדם זכרו סימן י"ב: שיצליח בה בשרש ההוא. ר"ל שהעובד יליח בשרש הוא בלדמה אשר העתיקו אליה: וירבה אחר שזכר העובד המוריה וכו'. הטעה כי עד ימי אברהם היו בני עליה מועטים בני הגבלת מקום חזן, אבל מאברהם ואילך החמיל הטולות להתרבות זרעו עד שהבה הלאות בקבל רב (כמו שזכר בראשון סי' מ"א). וכל זה כצנענת במקום הארץ הנבחרת צעה עמדם שם עם העמיים העוזרים וכו', אשר בלחמיהם היתה עשייה שורה עליהם. ולשלמה אלה כוון בלחמו בסמוך וכן שבה הנבואה בזרעו בארץ כנען רבו אנשיה וכו'. גם לשלמה כיוון בלחמו סימן ט"ז ומה האמר בהמון וכו' בלחן המיוחדת וכו' ונתיים קבועים וכו': רבו אנשיה. ר"ל אחי הנבואה, כי נתיים רבים היו מהם כמבואר בדביעי סימן י"א: כל ימי עמדם בארץ כנען וכו'. ר"ל ימי היות האילן:

כמו שאמר ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה. כיאל ראה מן הכבוד שמקום העקדה הוא מקום ציהמק, ששכח אברהם קראו ה' יראה אשר יאמר עליו סיוס נכר ה' יראה, ור"ל שיאמר לדורות שזה הסר הוא מקום שם יראה (ומנו שזורה רש"י בנחום), וכיאר בדביעי שם ג' שמקדש בניו כשר המוריה, ולכן מוריה הוא על שם הוראה ה' מקום מוכן לשכינה: שראויים להקרא שער השמים. והשם שמיים לרוב והוא לעומק הנה המקום המקבץ והמאמר אולם הוא אל המקום הנבחר אשר נאמר עליו בדרך העברה שזכה שם השמים: המראות אשר ראה. כהיום בטובאי כמ"ס ויחלוס ויכס סולם מוצל אלה וכו' ויכס ה' גג עליו: בזכות שפשו. שהיתה נשמחו ובה נכסרה והלויס לקבל הנבואה: ובר לבבו. מלשון נקי כהים ובר לכב: תלה אחרם במקום. וסיימו כפי שהיו מהמלה שהיה סולם מוצל אלה ורשאו מניע השמים שאין זו כי אל מקום הורדת הסנה וירידת ארוהיות מן ה' אל השמים: וישגע במקום. והנה נפתח שמונה על מקום הידוע והמיוחד, כי פתח הכני"ה מורה על הידוע כעודע למדקדקים ויקראו ב"ה סידעם ויכנסו ששמוס הרלוים מן ה': והלא תראה כי הועתק אברהם וכו'. הו אל ראה דבריו שש"י י"ב בלחמו הכהס אז שאחס לארמים שמלחה בו הכהס אילו לא היו נועטים בו שפנים ושנדים טענודס הרלוים להם לא היה עשה עניס, וכו'. ומאלר שזכר כהן נבואה האבות בא"י השלים המשל עליו הגמגום הרלוים לר ה'. ועדיין לא חקן משלו טענוד טענודס הרלוים להם לא היו נבואה אלה"ס קיימו לחס וגם לא היה להם בית המקדש וקיינות, ע"ז הוא אמר אברהם הוא בית השרש וסוקר וכל כל ישראל והתחלה לכל אלוהו לקח ה' את השרש הלאות כאשר הלחה וסוקר אח כוראל ושלטו כהר מלחן בלחן הקדושה: אל המקום אשר בו יצברו השלמתו. ר"ל ששפחה אז ואלו כל בני הטענוד ויחמו ויחמו ויחמו לניו קדוש בלחן כולם ויקבלו הכהס והטענודס הרלוים להם לקבלו הארץ, ולו ששמן השכינה כחון בקלס פמוד: אילן שפריו טוב. כמותר שחולתו טובה לגבל ממנו הכהס כיואל בו אילו היה בלחמה טענוד מה שלל יעקב קן אילו ואלר בלחמה ואלר בלחמו הרלוים לגבל אילן כהאיו: וישוב פרדסי. שטעס פריו יהיה כטעס פרי פרסם ולא כטעס אילן מדברי: וירבה אחר שהיה מעט. שלל היה בו כח להוליד דומה לו: שלא היה מבואר אלא בעת שיוזמן ובמקום שיוזמן. ר"ל אלו סיס מתרבה ומזוי רק בעתים מוכנים ומקום מוכן וכמוכר ס"ז: וכן שבה הנבואה בזרעו. הורק הנבואה להתרבות כורעו של בלחמה: רבו אנשיה. אשני נבואה כביני כביעי סימן י"א: עם הענינים העוזרים

העורים מהטהרות והעבודות והקרבנות, כל שכן בהמצא השכינה והענין האלהי כמו צופה למי שראוי להדבק בו שיהיה לו לאלהים כמו הנביאים והחסידים, כאשר השכל צופה למי שנשלמו טבעיו ונשתוה נפשו ומדותיו שיהול בו על השלמות בפילוסופים, וכמו שהנפש צופה למי שנשלמו כחותיו הטבעיים השלמה מוכנת למעלה יתירה ותחול בו בחיים, וכמו שהטבע צופה למנון השוה באיכותיו שיהול בו ויהיה צמח:

מן אמר הכוזרי אלה כללי החכמה שצריכים לפרוט ואין זה עתה מקומו, ואחר זה אשאל אותך עליהם במקום החכמה. והשלם עתה דבריך בספרו מעלות ארץ ישראל:

מן אמר החבר היתה מועמדת להישיר כל העולם מוכנת לשבטי בני ישראל מעת הפרד הלשונות, כמו שנאמר בהגזל עליון נויים (ל"א בהפירודו בני

קול יהודה

הראשון, כי בשני לא התמידה הנבואה בישראל זולתי מ' שנה וכמו שזכר בשלטי (ס"ו ס"ה): מהטורות. בשמירה עמם מן הטומאות: והעבודות. כאלו כלל כל מעט ה' בהשפכה בדבור ובמעשה. ובסימן ס"ו יפרטם אהה לאמה: והקרבנות. זכרם פקדע להיותם יהיוק שצטעבותה, עם היוחס כללים בשם עבודת שקדס זכרו, וכמו שהורה הוא עלמנו ס"ו ע"ו צאמרו נקראים מלמכה ה' ועבודת-ה': כל שבין הרמזא השכינה והענין האלהי כמו צופה וכו'. דברים אלו נלציוק נכדלו כאשר רמזו בחמישי ס"ו י, צאמרו וכאשר נצמו מנו יחר דק היו ראוים לזורה יחר נכדסה וכו' עד סוף הסימן, וחסה דכריו כי אין כיונה לפניו יח' אכל הוא מוקן לכל דבר מה שראוי לו וכו'. ואלה הם ארבע מדרגות שצבעלי הספס, זמה (הקרא סבט), וחי ומדבר, וביד, אשר זכרם נראשון (מסימן ל"א עד סימן מ"ג). והספסל כי אמר בהמלא השכינה והענין האלהי, וכעדם אמר הנביאים והחסידים, ונביאים כעג השכינה וחסידים כעג הענין האלהי, כי הלוף השפס בהם כפי הלוף מדרגתם. וטבעיו, ר"ל ארבעה היסודות ואיכותיהם שמתמנו בהרכבתו כמו שביאר בחמישי סימן י' שזכרנו עם ביאור יחר הדברים המכריס ככאלו עד תום: **מן אלה כללי החכמה שצריכים לפרוט וכו'.** כבר הוריהוך על מקומם בחמישי ס"ו י:

מן היתה מועמדת וכו'. הטובה שהעמיד הנורה יחב' אח המקום הזה והכינו בעולמו להישיר בו כל העולם כי מנין תאל מורה וכו', לא שיהיו כל בני העולם כדאי לה: רק היא מוכנת לשבטי בני ישראל וכו'. אשר כהי ה' יקראו לבנין ולהורות לכל יושבי חד. וכאשר יבאר סימן י"ד ענין הכרס אשר תלם למשל סימן י"ב, המשיך דברו ככאלו לנאר ענין הכרס שזכרם הוא נמוע בו ומטי עבודותיו שיליה בהן הכרס הנמוע שמה. אפם כי

העורים. פ"י עמינים נעורים: מהטהרות. כסכים לא יגעו בטומאה, וקידוש ידיו ורגלים, וכל עמל אל המקדש לא יבא: והעבודות. הטעות המעשיות ככלל: כל שכן בהמצא השכינה. כלומר שמה שגור לזכרות הנבואה בישראל היו סעבות וסקבנות, וכו"ל שיהי סהור שיהרנו הניזאים מתחת שיהיה סביבנו זכרם בניס המקדש וכו' שכן כחון בני ישראל: והענין אלהי כמו צופה וכו'. כמו שזרם החושק מאל דבבר אהד וככל נצמו מניס ולטס ממיד מטי יחא לידו, כענין שנאמר טס וס שמה אחר קלטו מנגיט מן החלומות מנין מן סריסין, מן כענין האלהי מוקס מאל להדבק נמי שראוי וטוק שיהי מן כענין נכדכ סוס: והחסידים. כעלי רוח הקודש: כאשר השכל צופה לשי שנשלמו טבעיו. כאשר אמר הסילוסוף כסימן א' אלה יטלים מדותיו ויודק דרכי האיקוס וכמדום ונעמיס שאל לפי דעתו יודק בו שכל טועל: וכמו שרמזש צופה וכו'. נשמת האדם תלם צונדכ כענין אמו אחר סוכן לקבלו אף אשר שמתוכ ארוח כנסה ויחא כאל ויהל עליו על כל פנים: השלמה מומונת למעלה יתירה. כלומר שזין חסידן מאל סמקל אף באלם ככל תאזיו שיהול לקבל מעלם יתירה מיד כלה אליו למעלם סיהא ואינם מתעכבת כמעט רגע: ותחול בו דרביים. קבל ענין החיות והמנוטס: ובכמו שהצבע צופה. כה הוצמח סמושט מן ה' לכל שיה כסדים: השחה באיכותיו. נקוד וחסה לנחה ויובש על המון כראוי לנמה סיהא או מיד דבק בו כאל סיהא. וכן היט כענינו כנכוס כסיו ישראל שזין אל ארמתם ועושים רמנו על מקס סיסס כנכוסה תלם עילוס בני סקס:

מן אלה כללי הרבמה. זס שזכר מענין סדקוק ככלל ונשט וכה סומנה סס דכדים סוללים כרכס מתאמת טענב וזריך לנרס ארוח כנרסות, ואין זס טכס מענין שאלתי: ואחר זה אשאל אותך. סוא ממלמס ס סימן י"א וי"ב:

מן אמר הרבר. חר כסיפור שמה חרן ישראל: היתה מועמדת. מאל מקדס סיהס מומונת ליתר כל סעולס שמשס תלם כוראל לכל סעולס, כענין שנאמר כי מנין תלם חורס ודבר ה' מירוליס: מוכנת לשבטי בני ישראל. מאל רלס חקדס וסכינו מתון לבנה לבנעי בני ישראל דוקא ואין לזרים עמס חק כאלך סיהא: מעת הפרד הלשונות. מדור סלגס שדקבס כל אומס נמוקס כראוי לה, וסלך

סואל סיהס שגורס וטועמס לבטטי יסרון: בהגזל עליון נויים. כאשר כתיב ס' אח הלאך לגויס דבור סלגס שסאידי צויי ארס, כמ"ש ומאלס נסדרו כנויס או סכיו כעולות טעמיס טייט כעמיס לבן מתקשר בני ישראל שידרו אל מנרס כעמיס

בני אדם וגו'), ולא נתכן לאברהם שידבק בענין האלהי ושיכרות עמו הברית אלא אחד שהיה בארץ הזאת במעמד בין הבתרים. ומה תאמר בהמון סגולה היו ראויים להקרא עם ה' בארץ מיוחדת נקראת נחלת ה', ובעתים קבועים ממנו ית', לא מהסכמה עליהם ולא נלקחים מחכמת הכוכבים ולא מזולתה, נקראו מועדי ה' בטהרות ועבודות ודברים ומעשים

אוצר נהמד

קול יהודה

כי קלמס זכור כהן כפי ההיחוסים למעלה א"י, אך הענין שלו יושלם סוף כל"ה, ומן זו והלאה כפישאל המלך על ענין הקרבנות, וזכנ ועלה בישור שלם אל ענין המשל יהוה לכל רמיו: ולא נתכן לאברהם וט'. זהו גמר ביטולו של כרס המוסס למשל, אשר החל בישורו בעיני אברהם סימן י"ד, ובעתה הביטול השלמותו ענינים בלתי כי לא נתכן לאברהם שידבק וט' אלא אורז בשרץ הזאת במעמד בין הבתרים, ר"ל כי לא נתכן שידבק זו הענין האלהי בשלמותו עד שיכרות עמו ברית בין הבתרים אלא אשר שהיה בלרץ האדם: ומה תאמר בהמון סגולה וכו'. השליש ענין זה שימלא המון ורבו עס כלו סגולה שהיו רלוויס להקרב עס ה'. והאספר לפרשו כלפי אמרו שלם נתכן לאברהם הדבוק בשלם אלא אמר סימט בלרץ, כי כל"ה בהמון עס רב שלם יהתן להם הדבוק וזהו בלרץ האדם הנהגות. וז"ל ומה תאמר בהמון סגולה, כי האדם היו רלוויס להקרב עס ה' בלרץ מיוחדת וכו' לא מזה לא קל וחומר מאברהם. ואמר המון סגולה כנגד אמרו למעלה סימן י"ד וירכב אשר שהיה מעט. ואמר בארץ מיוחדת נקראת נחלת ה', כנגד אמרו למעלה ובמקום שידומן. ואמר ובעתים קבועים וכו', כנגד אמרו עס בעת שידומן, כי עת המזיר קניע להשמיט קול חורט מועדי ה' בלרעט המיוס אשר כהס הים עמר שמימות הדבוק לאומה זו עס אלהים: לא מהסכמה עליהם. שייכמו עליהם מעלמס: ולא בלקחים וט'. כדעת רביס שהשטס כנגד כוכב שנתלי וכיואל: בטהרות וכו'. מוסכ לאמרו היו רלוויס להקרב עס ה' וכו', כי היו רלוויס לקב בלרץ ובעתים קבועים ממנו ית' בטהרות וכו'. חה כנגד אמרו כ"י י"ד עס העמיס העוררים מהקטרות וכו' והכוכב בטהרות שצמר חזי עלמס מן הטומאות: ועבודות. זו עבודה שבלב ככוכב רלוויס: ודברים. ענין ברעס כהיסי וכיואל מהדברים הנלמרים: ומעשים

כעניס נעט (כן הוא נבדריס), כי הלק ס' עמו וגו', סס הלק ושיקד סגולה מניו אדם וכמו לב לכלל האמות אשר כללס יהיו כל הנויס, ושעס הכרעס יורדיס כהמלס לא"י ומסס יסמרו לכל בני סעולס כמו שאמרו חז"ל: ולא נתכן אברהם. לא סניע למדס זו שידבק זו הענין האלהי, וסוף שרע כל האמס כהנהגס שחול בנן ס' בלרץ הקודש, ולולא זה לא היס מניע לכל סכודו ונגודו: סוף: ושיכרות עמו הברית. שיהס סוף ורעו ארצו הלק ס' ולכיוסם פלוניס לכל גויי ארעט ושיירו סרעס סוף, ססנא אשר פאלו לא סניע ענן קן שרעס סרעס מלר וסייעו אסוף יכרס לבולו, וע"ז סביב מס חתן לו וזכרי סוף עירי, ר"ל וזקן יהתן לו וזכר מהמדס אשר שאין לו זרע אחרי שרעו אלק הלק סוף וסעט עליס בעבודתס האלהיט, וסוד סניעו ית' על זרע אמת בלמרו סנע נה סמימיה וספור סכוכיס וגו', ומה ומה לו א"י ס' אלהיך אשר הולחיק מלר כעניס לעם קן אס בלרץ סוף, וכמשל חילן סכוד סמלל כהמדס ששטיקוסו אל ארעט מוסכ עמר כסימן ס"ז, והאמר אברהם כהס ארע כי ארעטו ובעשמימות זה שני עניניס, האחד פאלו אמת על כעניס סגולה סוף, וסני גלויס ענין מהמעסיס ידבק כהס ס' כבוד אלהי כשיוי בלרץ הקודש, ומה סוף סעבודס האלהיס מלקוס סגולה סוף, ובע"ז רע"ז ו"ל כהמעט. ועל שני אלו סגולות אמר לו ססס ית' קהי לו עניס מעולס וגו', וכמו סוף דרך כרתי סכוכיס נלקל כהסס וענינו בין כתיבי, וזה סוף כי לו ורעו לבדס סניס אלק אשר שהסס ככודו וכעלמו כרע עמו ככוכיס ולמי יתחן מלכו על עולם לעשות יקר וסר מעט. ולאמס היס יד כשיפעס כל זה כעכסס לרעו וסכ"ז אוס לו בלקיחת עניס וס וריל וסוד וגול כדי להחן לו ענין סכוכס סגולה סניית פלוס וכות סעודס יירוט אל הלק, וסייעו ככוכס הקרבנות, ומה"ז רע"ז ב"ל כהמעט פירוט כהמו סוס כעסעות: ומה הוואר בהמון סגולה חזי ראוייס להקרא עם ה'. כלומר אס כל קן גדול כהס של א"י בלכרסס לבדו סרס שנתס סניס, ח"י כי ככוכס המון סגולה כל ס' עניניס בלרעס וסו אלהיס להקרב עס ה' שוכר לו עס כהמעט סגולה כרס פני וידע דרכי סעבודס ונכסו אל הלק סוף המיוחדת לעס: נקראת נחלת ה'. א"י נקראת נחלת ס', ענין אמר דוד כי גרשוני היום מסהפחה כהמלס ס' למלך קן עמד אלהיס (ש"ל כ"י), ומה סעובלר כי על סס זו נקראת נחלת ס' עבודס שעליס בלרד אשר לעבוד אלק ס' כרלוי:

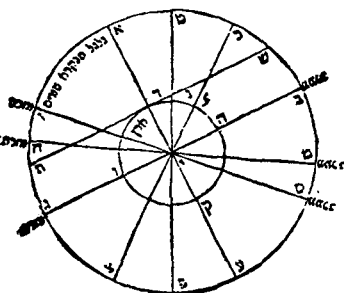
והעניס קבועים סכוכיס יורדך. סס מועדי ס' שוכר כהמון, אלו ככודו ית' ואלו בישור אל מוקס סגולה כרס הקרבס כירעלס ככוכ סס כל יסרלל לרלוח אלק פני סרלון ס': לא מהסכמה. וסעודיס ססס אויס כמו הנהגס שישע כעלי דמות לסיח דעת סהמון מהקביס עת שמהה וקבון כומיסי מיוחדיס, וענין שאמר כירכסס ויעס ירכסס עת כהדס כשמיני וגו', וזמאר ויעל על כהמכס וגו' כהדס כשמיני כהדס אשר בלד מלכו ויעס את לבני ישראל (מלבי"ם א' י"ג): ולא נלקחיס סכוכיס הכוכביס. לומר ע"ס מערכת מלכ ככלל השמיס אשר ידומן כהס מן סעימס גזור על יוס מימס: למעד ועלרדי כדי למקח ספעט סכוכיס, וכמו סעיףק על זכר הדעת מכס חזר מורכסס ככוכ עמו: ולא מולחל. וזולת המעט סכוכיס אויס כהמס: נקראו מועדי ה'. כלומר עמיס קבועס ס' לפי כהמלס ית': בטהרות. ענין שאמרו חז"ל מייב אדם לטער עמלו כרגל: ועבודות. סכוכיס מהקדס סידועיס: ודברים. ענין מלח הקרב סכוכי על פחות ונקראת קלח סעימות ממשלס כהמלסס, וכענין ברעס כהיסי סגולה כה יסרלל, וכמו כהיסי ס' א"י סליס למניסי ככוכס מהקדס סוף מלוח עש, כמ"ס וברע כהס ה' אלהי, ואמרו (בערעך י"ל) אויס שירות שחל כהס ס' א"י

ומעשים משוערים מאצלו יתברך, נקראים מלאכת ה' ועבודת ה':
י"ז אמר הכוזרי בסדר הזה ראוי שיראה כבוד ה' לאומה הנקראת עם ה':
י"ח אמר החבר הלא תראה איך קבלה הארץ שבתות, כמו שאמר שבת הארץ,
 ושבתה הארץ שבת לה', ולא נתן רשות למוכרה לצמיתות, כמו שאמר
 והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ. ודע כי שבתות ה' ומועדי ה' אמנם הם
י"ח אמר הכוזרי הלא תחלת קביעות הימים מן הציון מפני שהוא תחלת המזרח ליישוב:
 אמר

אוצר נחמד

אומר זו שירה: ומעשים משוערים. שיטורי הקדמות וסדר
 הטובות כיוון יסיו: מאצלו יתברך. כל פרט ופרט יאל
 משי עליון ית: נקראים מלאכת ה' ועבודת ה': כענין
 שאמר ויתן דוד לשלמה בנו את האולם וגו' עד ולכל מלאכת
 עבודת בית ה' (ד"ר א"ב), שנקנית האולם וכל בית המעש
 ככלו, וכמ"ש שם בכל ככתב מיד ה' עלי השכיח (שם):
י"ח אמר הכוזרי בסדר הזה וכו'. ולא יכול עוד הכוזרי
 להשתקף מליהן תודה על דברי החבר האחרים
 באמת ודק, כי נבחרו מתכונותיו נבטימות מליהן ויבט
 אחריו למלאות דבריו ערס כלם החבר כל דבריו. ואמר ק
 הוא דבר רחוי ומחייב שלא יראה כבוד ה'. נאמן וחלתי לג
 אחד אשר לקח לו אלוהים לעם. אלוהי יש לשרש שנתה הכוזרי
 שדיון לא שמועו ממל חוקף דברך מה שיחזיקו יש לאך
 כענין טבירות והמשיבם מלכד היחוס שנין כבוד ה' לאומה
 בטבחה לו, שזו משמע ממם שאמרו, וזה נראה יותר כמות
 הסיון שאח"כ:

י"ח הלא תראה וכו'. סברה היחזקות יש לאך עם מלני
 הסורה, שכי אפילו שבת כראשית שלטו מוויס
 עליו מלינו דוגמתו באךן שאמר שבת הארץ, ולא היה הטווי
 עליו שאלתו שצור מלקור ולחרוש כבישית, אבל נאמר
 שבת הארץ לטובות כנגלל הארץ באם תקדימה הווא, ונאמר
 וכשם הארץ שבת לה', הכי מה עמקן מתכוונות ית' הם
 עד כי ייהם אלוהי שניתה הארץ, לומר שמינו ית' מליה תמיד
 ושמו הגדול קרא קרבנה ולשקל-לא ייתן רשות למוכרם
 להלוטין: ודע כי שבתות ה' וכו'. ר"ל ומלכד אסוד
 כי כל השבתות והמועדים סגולות כומים סייעו דוקא כומן
 שאל כז"ל וכמו שיבאר:

קול יהודה

ומעשים משוערים מאצלו יתברך, כגון משעס
 הקרבנות. ובכן כלל דבריו מה שנהלה במחשבת
 ובדבריו ובמעשה, עם ספרה האף מכל סומחה:
 נקראים מלאכת ה' ועבודת ה'. כי בשם זה
 יוכלו כלם כמו שקדם סימן י"ד:
י"ח הלא תראה וכו'. למה שקדם סימן ס"ז כי
 היו רלוויס להקרא עם ה' בלצר מיוחסת
 נקראת נחלה ה' ובעתה קבועים וכו', ששם הורה
 יתם העמים הקבועים עם המקום ההוא הקדוש,
 סאיל בלצר ענין היחס והקשר הוזה משני פנים, הן
 מלד שהארץ עלמה קבלה שבתות ה' לענינים מגיעים
 אליה ממש, וכן להיות- כל העמים צופות אליה
 לאחיות ולמועדים וליתים ושנים. כי ממנה ובצדך
 אליה כל תאלוטיסם ע"מ זרימת השמש ושקיעתה
 במקום ההוא, כמו שמבאר והלך סימן כ':

י"ח אמר הכוזרי הלא תחלת קביעות הימים
 מן הציון וכו'. אין זה מדבר סין אשר
 הוא בני ישראל כנכעם מים סוף, גם לא מדבר אין
 היא קדש אשר חנו עם כנכעם מעליון נבד כזכר
 ע' מסעי, כי אין אלו תחלת המזרח, אבל הם
 מקומות סמוכים לא"י הסמוכה לתחלת הארץ: ובאמרו
מפני שהוא תחלת המזרח ליישוב. טעמו כי
 כמו שיש לו דין קדימה כפחות ושמו מוכיח עליו
 קדמה

י"ח הלא תחלת קביעות הימים וכו'. אמר המפרש כדי לנאר סימן זה וסיומן שאחריו אי אשר מלחתי שהקדים איזה הקדמות
 מתכנת הסוכות: הקדמה א'. כבר נבאר שהארץ היא תלויה כאלמע סרקיע ששם הגלגלים והגלגלים הם מן עין דוד
 תולו אשר נקודים האלמנטים הנקראת מרכו היא הארץ, והגלגל כעך הארץ גדול מלד עד שהארץ אינה נחשבת בערכו כק נקודים
 וסגנון וסירה וכל אלה השמים מקיפים אותה כחמשה ששם אלה
 ככל כ"ד שעות הנקרא מעת לעם. ויחסי דרך מכל כזורה הווא
 א ב ג ח טו ו ז ח ט י י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ
 א ב ג ד ה ו ז ח ט י י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ
 כ"ד שעות: הקדמה ב'. שדעת היום והלילה נמשך מן
 כיתועם הארץ. והוא משני שכל זכני הארץ א"ל כירלו כל
 אחד לטי מקומו רק הני בגלגל העליון, דרך מכל אחת
 הדמים הנקראת מן הארץ ורחשיתם כלטי נקודת א, הם
 עליון כהלות יווא מן יבד מקודת ד אל ת לנד מרח ואל
 ש לנד מערכ, כי קומת הארץ אינה נחשבת לאחיות כעך
 גודל הארץ, והוא רואים כאליו עץ הוואה בשעה הארץ ממש,
 וסדיון טוון שלא יראה מן הגלגל יותר מקדש א. א. אשם
 משני סדיון טווי הארץ שהוא כוון ק ד י אוי נחשב לבלום
 כעך גודל הגלגל, והו חושבים קדש א. א. אשם לקדש ב
 א א שהוא טני בגלגל ממש. ואמנם כן מנבאר שש טעמד

נקודת ד רחם השמש וזרח עליו נקודת ג שהוא אלנו קאט
 סמחה, והסמש סוכך והולך עליו כלפי נקודת ב הפעריני ,
 ויטקע נקודת ב, וזו הילוס מתהלה אלנו והסמש מתטעט
 חלק כנגלל שמהה הארץ נליוס: הקדמה ג'. כבר נרע
 לתהלים י"בוי כי ארס כניב הארץ בלחון פרחשטיס שווס
 לתמלל ונליוסע עומדות נלכות ביוצר כלפי מרכז הארץ. וכלל
 מוקס שהארס שס בתלק הארץ כמו בתלק פ יסיס ג' רלשו
 אל נקודת ו ונגל ביוצר על נקודת ק. וזל שמהה ארץ יתיקיס
 הארס בתלק הסווס לתמלל ולא יסול הווסל ממנו, ששאלה הכל
 יסול וזהו הא"ב יבאל ג' על הארץ כנגלל על מה יסול תויוס נאזיר,
 יסר נלל עליוס: הקדמה ד'. אמור שמהה שוס שוועד נקודת ג ונכה רלשו כשמיס מ, שהמס וזרחת עליו נקודת ו וסוקעה
 נקודת מ. וזכר וכר רלשו נקודת ב, וכן וזרחת לו נקודת ז וסוקעה נקודת מ, ומכסל יוסס ככל הווסל, וכל ארס
 נפי מלכו ורואה הוי כדורו של הארץ מכניב, והאי הסיי שמהה לררץ מווסס ממנו, והעגול המדומה כניב הארץ הפנדיל
 בין חלק סוורלה לתלק המוססס קררל חלק המפריס או אוקס. ואמנוס כן הרכיית לרעש שארן סיוס ונליוסע משמש נשוס לכל
 שונוי ארץ, חלל מוקיס יונוסי המורה ומלררן למעריכיס, עד שהאמר כזומן שמהה השמש לשון נקודת ד יסול ררעע עמלס
 ומן הקישוט לבוכן נקודת ב, וכן רכעע שיהי חות סיוס לשוכן נקודת ז, שהס חרמיס נליוס נקודת ב, וסוקיעה לשוכן
 נקודת ג, ופני הווסל לשוכן נקודת ק: הקדמה ה'. כדורו הררניי נתלק מהיס האוקיאוסס סוכוב חל כל הארץ לשיי
 הוקיס, בתלק הא"ב יסול היסוב סוס סעליון (כדוך הדמיון) שאלמונו, וכו' ששכח חלקי היסוב שקרין חווסת אסי"א לסיקרי"א
 אירופי"א. והתלק סבי' סול סול שאלו קריון עולס המדס או אמעריק"א. והתלק סוס סעליון סול מחחיל ממדינת פורטיגאל
 ארע על ספי יס האוקיאוסס בקהע מערב, עד ארץ כניוסיס שיהי על ספי יס האוקיאוסס כדומה הריקל סיעה לו חיונה:
 הקדמה ו'. הווסל הדס סוס כפי המורגל כפי הסמון לו נרעע ממנו כיומיס הקדמוניס, אר' כשנת רכ"ב לאלף כששי מלרר
 הכס חלוד שמו אמריקי ארע בקרלה הארץ חווסת על שמו עד סיוס. חמנוס רכיס מן הווקריוס נמוי די לומר שוס שאלמח
 כמלכיס מ' ו' יו' כשנת ונליוסע ע"ש חל חונוס אוסירס ונכז' לנלש כטיס, שאלח סול מדינת פורי' סנתלק המעריקה ממרסמח
 סיוס אשר סס סוכב ונקרלה כפי כל סירי' חלל ששכחה וכרס עד כשזלו האחרוניס ומללו חווסת: הקדמה ז'. לפי סלדודו
 ארץ מוקס שהמהה סוס נתנגלוו הווקריוס חליון המתהלים לקדוח כשס מורה, כלומר ריוס מוקס מן הארץ וכפריס עליו לומר
 שמתלק חתנון הווסל סיוסיס סנתלויס כספרי קודס וככרל סעריס, כדי שיהי סול כיהד קבוע בתמוס חלמן שמשס יתחיל
 ההכנון, מחלה שארן סיוס ונליוסע כספרי לכל חונוס ענוכר כסדמה כ'. שווד יסול לומר עליוס מדינות עולמל כלחוס ארץ
 יס כעולס בערך אל חל מדינות, עד שכסיוס סוככס חלל חכמי יוגרפיסי"א לתחיל האורוך ממערב עבר מעלות ללחל
 מדינת פורטיגאל לרד מערב, אר' כל זק סכמהה כלוד. ורלוי סדעע כהמנינו ז'ל לא כן דעמס, חלל סס חלמנו לכל מוקס
 כיומנו' יס סירולו לו כהמנומח' י' קדוסיס וככרל מוקמות וזלמס שיריבליס בקרל עקור חווסת נליוסע כלחכב סעינין מבוור,
 סיוס כלדודו ארץ תהלו וכוף וחלמנו, ע"כ שיוכן המחלר אל חלמנו היסוב. וסנס מלד רוחה היסוב כלחכב סעינין מבוור,
 כפרי כל היסוב כדומה נתכס מוקס סוס כ' ס' מעלות לרד ענון כשמשס וזליון ארץ יסוב כנון מחמת חוקף סקור, וגס מלד
 סדרומי לל חכבו כיומיס הקדמוניס סוס יסוב מחמת חוקף סוס. וסנס רוחה ירושליס מן המסוס ידוע וזלו לחשוכן קדמוניס
 ענוכר כלכן עורלה כפי ג' מעלות סיו סול חלמנו ענוכר כרוכח. ואלולס אורך חלמנו מחלר שארן כן מוקס סוכב כדורו כהחלל וכן מלד
 כסמחה, כנוס עס סיוס שליי האורך שמוככס חלל חכמי חווסת סולל ללחלל ממדינת פורטיגאל יו"ד מעלות, ולפי זכ נרשס
 כמסוח (כנקרל ללדקארט) אורך הארץ וישראל כן ממערב כמו ג' ס מעלות. וחלולס סוס כמנוס הרמב"ם ז'ל ללחלוס קר"ח שאורך
 ארץ ישראל כן המערב סיו ס' מעלות, ומכסו חלמנו כל חמתי סוכוב חלר חכמי מעלות, חיוי יודע חלמנו כנונו .
 חליון לו כן עמודי חלל ח' חכבו האורוך מוקיס סמריס סוכוב חלל שס חלל סמרי, ויודעס מכרעע כמכרעע שמהוב מן
 סמרינס סיהי כדומה נגד ח' כארץ ישראל. וחלמנו נרלח כי ארץ כניוסיס לרעח חלל סול סמרינו וחלמניסה, סיוס ארץ
 כדומה שלטיס מעלות מן המסוס, ו' חל"כ מן כרלוי חלמנו נקרל קהה סמונה לרעח חלל' על מוקמות מוכוסיסיס סוכוב חל
 ישראל וכל חלר כפי קביוס לרובס כוס מן המסוס ורין וזלמס מדינת חלמנו יוכבט על סיוס חלמנו סחסיס כדומה סול חל
 קרוב לו. ומעסה חל ודוקדו כמסח תמלל אורוך חיונה וזלוי סממון לה סשווא ג' כדומה ל"ס מעלה ונכודן (לס"ד האחרוניס
 והכנוניס) חללס וררעניס ומכסס כקדומו, וכמס סשווא נרשס כמס, סיי ירושליס מוקס יסוב המורח חמטיס מעלות סשווא
 רוכע כדור הארץ, וסר' שס נלס לירושליס חלמנו עליס סיהי כטבור הארץ, ויושבו לן התחכמיס עגד רכוסינו על חלמס
 נקודת עטורו הארץ, ומקרה מלל חמטיי לוס וזלו כיוחלל ל"ח ללולל חלל ג' מוקס וקנין יוסב על עטור הארץ, ור"ל
 ארץ ישראל כמה סכמנו רש"י וסרד"ק ז' :

אמר

ובזה גלויס הרמס סוכר כמעל יסול עולמל המחנ' ס' פ' ו' וחי' ורכיס עמו הקדמוניס סוכוב חלמנו סשווא ככוכביס חלמנו
 שארן ח' עטור הארץ קל כולל חלל' מעלות לרד מורה, וכוס נתנגלוו עליס עמיניס חלל כהכנוניסיס כל חלל
 סס לרדכו כהכנון כיומיס. ולא ידענו על מה נשענו ככל זכ ומי כניד ללס ספחלה היסוב, חליון ומכנון מן ילל חכנון ארבי
 סמדינות, וזל חלן לו כוס שוס בקלס ועיקר חל מן הכנוב ולא מרבוסינו, רק תולו כדכרי חמתי טעמיס כספמכמה כהכנון
 האורך, וכי כסמכה חמתי חלמנו כדלית לרעיש ארץ ומלוהה כעניניס הארץ והמורה כדומה לן, וזלרדכס מבוור חלל כהכנון ומוצרי
 חל' חל' כטבור הארץ וירושליס חלמנו כיוסיס כדורך כדומה וכנוניס, וזלוי חמתי טעמיס שמשכבוס עליסו וכוכריס חל'
 כי כמסוח חל ח' סיוסיס נרשס ירושליס ס' מעלות, וכדחסיס רק ל"ס. וכלמנה גנס דכרי כעל חכב חלמנו סהעתיק כעל
 קול יסודו נויסיס גס כן לררנינו חל, וזלו חל' ללס דרך חלר כהכנון האורך של יסוב וזלמס כסמכה חמתי טעמיס סוכוב
 סס: חלס סכמה סודע ע"ס הלוקה האורך ירושליס מוקס היסוב כמורה חל' ס' שעות וח'י, וכקס לרעמ"ד כדרי חל' כד
 קס' ח' סמוריס חלמנו הארץ אל חכבוס אורך ח'י מירושליס סיהי חלמנו מערב ח'י עד חוף גזול ח' מן סמורה ז' חלמנו

ובזה גלויס הרמס סוכר כמעל יסול עולמל המחנ' ס' פ' ו' וחי' ורכיס עמו הקדמוניס סוכוב חלמנו סשווא ככוכביס חלמנו
 שארן ח' עטור הארץ קל כולל חלל' מעלות לרד מורה, וכוס נתנגלוו עליס עמיניס חלל כהכנוניסיס כל חלל
 סס לרדכו כהכנון כיומיס. ולא ידענו על מה נשענו ככל זכ ומי כניד ללס ספחלה היסוב, חליון ומכנון מן ילל חכנון ארבי
 סמדינות, וזל חלן לו כוס שוס בקלס ועיקר חל מן הכנוב ולא מרבוסינו, רק תולו כדכרי חמתי טעמיס כספמכמה כהכנון
 האורך, וכי כסמכה חמתי חלמנו כדלית לרעיש ארץ ומלוהה כעניניס הארץ והמורה כדומה לן, וזלרדכס מבוור חלל כהכנון ומוצרי
 חל' חל' כטבור הארץ וירושליס חלמנו כיוסיס כדורך כדומה וכנוניס, וזלוי חמתי טעמיס שמשכבוס עליסו וכוכריס חל'
 כי כמסוח חל ח' סיוסיס נרשס ירושליס ס' מעלות, וכדחסיס רק ל"ס. וכלמנה גנס דכרי כעל חכב חלמנו סהעתיק כעל
 קול יסודו נויסיס גס כן לררנינו חל, וזלו חל' ללס דרך חלר כהכנון האורך של יסוב וזלמס כסמכה חמתי טעמיס סוכוב
 סס: חלס סכמה סודע ע"ס הלוקה האורך ירושליס מוקס היסוב כמורה חל' ס' שעות וח'י, וכקס לרעמ"ד כדרי חל' כד
 קס' ח' סמוריס חלמנו הארץ אל חכבוס אורך ח'י מירושליס סיהי חלמנו מערב ח'י עד חוף גזול ח' מן סמורה ז' חלמנו

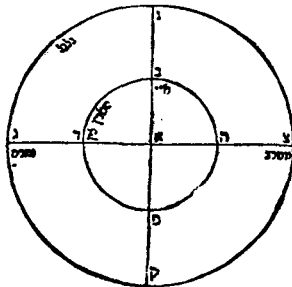
כ אמר החבר והלא התחלת השבת אינה כי אם מסיני ומאלו קודם לכן שירד

קול יהודה

כ אמר החבר והלא התחלת וכו'. להדליק נר המנחה הנחה שכלך אל מול הבנה כונה החבר דכרתי הפסקה האז, המצב והכן קך אל מול פני המזרח הסוכה רבינו זרחיה הלוי בעל המאור הגדול אשר העיר ממזרח דרך יקראוהו לרגלו כוף ס"ק דר"ה, והיו למחזרות ברקיע שמו להאיר על הארץ למשול ביום ובלילה ולהבדיל בין האור ובין החשך איך היחה קראת הימים ויהי ערב ויהי בקר בכל הלך היסוד. גם אור כרו זרחה הוא שם יסה לבידיקא סוד העבוד הכונה על י"ח שעות. ולחה עליך היום ברכה אשר את פני מאורות אליך בהעסקה

מאות פרסם וכל פרסם ד' מיל וכל מיל כ' אלפים אמה מאחור ח"ל, והאב עוד ע"ס דעם ע"ס זרחה הכרן שכל מנהל נאמן היא המעשה ושש מיל ועני שלישי מיל (כ"ל לדעתו ומס שהיום נקול יאודס ס"ו נמוקס ל"ו כוח עמות) וכל מיל ד' אלפים אמות, ולס"ו ק"ה המורה ארץ ישראל נחוק מק"ס מורה סיפור יותר משש שעות, ר"ל לדעת ח"ל שכל מיל כ' אלפים אמה והפרסם ד' מיל עולה שש וחצי דהיינו כ"ב משעות וחצי (שכל שש שעות השמש ע"ו משעות כעוד), כדי פל"ג פרסאות לשש וחצי, וכשתוכח מוס ד' מאות פרסם אורך ארץ ישראל בארץ ר"ג והוא יותר מאתי שש, ואחר שאולי בעבור שלא יגיע לשבע שעות המכונה כאילו כוח בחלום. ובעל סג"ס שבגליון השב האחד נקט לתקן זאת והאי שש מדד נתייח ארץ ישראל לז' שעות ולחלק האורך מתקצרת, ועם כל זה הוא שלא נדקדוק ליעודים סיבט בחכמה גיאומטריאית. ואך שיטה סוקסא לבעל קול יהודה לשיטה החכר שמוכח ירושלמי עומם בעבור הארץ, ובחלום שלי מ"ס הכי מנואר ששן ס"ין שהוא נגד ארץ ישראל כדומב אינו עד ירושלמי רק פשטים מעלות, והוא שש שעות בחלום :

ולבטן דעת כי כיום דכרי ואין מקום לומר שהאורך נחשב מן המערב כהחלת עד עתה שעה מוס דרברי הכמיו ז"ל, אחרי הלוי המכונות כהחלת האורך מן המערב לחמיו אמונות, סנה קתום החמיו מתי קאר"י הנקרא עטעטע"ש, וחמרים מתי הנקרא דעל חאק"ס, ועוד חמרים מתי דעל קאר"ס ולאחר"ס, ועוד חמרים מתי פאל"ס. והלשונות חושבים מתי דעל פער"ס : הקדמוהו ה'. ואחר דכרתי והאמת האלם מנואר גלדעט ח"ל אנו מוויין השבון סימיו מארץ ישראל, מאחר שהוא בחלום סיבוב ובעבור הארץ ודומקה פשטים מעלות מק"ס המורה. והדין עומן, שכל המקראות בשמות סימיו אליה עומים, מאחר שהוא הארץ אשר נחמה אלמים ביה וכל לו וממון לשבון. ועל פי זה מיוקדים דכרי סמיו והאב. בכל הסימנים הנכריים חמריי. ומעמיה אחמיל לפרס ע"ס : אמר הברורי הלא תחלת קביעת הימים כי הדין וכו'. כלפי מה שאמר הכנה כיומן שלישי וכו' כי בחמ"ס' ומועדי ס' אמתם ס' תלוים נחמה ס', בחמשעות דכרי כי מן ארץ ישראל מנין הימים כבריחה עולם, ועליו נאמר ויהי ערב ויהי יום אחד, ונכנס השמש שהוא יום הכביש כאשר שקעה השמש לשוכני בארץ ישראל, דק משל בחרה האלה

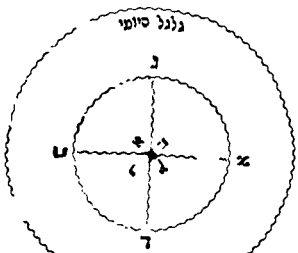

פאי נקודת ב וק"ה המורה נקודת ד, וכשמש שוקעת לפני ארץ ישראל נקודת א, ומרגע היא החלה התחיל ללל השמש עד ששקע השמש שיהם נקודת צ שהוא התחיל יום א' בשמש, שאף שברגע שקיעת השמש נקודת צ היה זמן חצי יום לדרים נקודת ה וחצי לילה לדרים נקודת ד, ועם כל זה פיקר השנה ומשבון הימים קבועים על ארץ ישראל. על פי עמון הכוויי הלא הדין עומן שסימיו הסתמלם מנקודת ד שהוא ק"ה המורה, לפי ששם השמש שוקע כדרי רביע בגלגל קודם שימלא על שוכני נקודת ב, וכן שוקע לשוכני נקודת ד קודם ששוקע לשוכני נקודת ב שהוא ארץ ישראל, ואחר שאמר סימיו קדמו נמטשה בראשית נמזחה קודם מתעברכים ומשני שקטם סיבוב נמזחה הוא מדינת ס"ין כדי פשט סס תחלת הימים :

כ והלא התחלה השבת אינה כי אם מסיני. ר"ל לא נקרא לן מדיי נמש שהשמש זרחה נקטס המורה קודם שהורה לכוויי בעבור הארץ דהיינו ארץ ישראל, אך כעיקר שאלך אחר מעשה סלויי מתי מלגטו על שמירת השבת

באזיו מכל היום השמש הולך ומתגלגל עליהם נעה היא ששמהו השבת כראשונה וסיימו כפי המקום שגלגלו עליה שהוא סר כיוי הנכנס בתוך גבול ארץ ישראל וכן הלוט, כי כל המסעות נחשבים על ימקום אחד לעיני זריחת השמש ללס : ומאלו קודם לבן. סנה נאמר במקרא ויסעו מאלים ויבאו כל עדת בני ישראל אל מדבר סין וילוו כל עדת בני ישראל וגו'. ושוב אומר ס"ס פ"ח כהן אומר ויסעו כל עדת בני ישראל ממדבר סין וגו' ויהיו כרסידים. ואלם כרסות אלה מסתי נאמר ויסעו ממדבר סין ויהיו כדפקה ויסעו מדפקה ויהיו כאלום ויסעו מאלום ויהיו כרסידים. כדי ששני אלו המסעות דפקה ואלום נכללו בתוך מדבר סין, וכיון שעל כל פנים ירד הכן ללס מרס שהגיעו לרסידים, על כך לא נאחר יומה מאלום, כי בראותה ס"י ללס קודם לום כדפקה או נמדבר סין, וכדמכ"ל ו"ל כהן בשם המעשה ו"ל שהמן ירד ללס באלום, לא בראותה ס"י וטעמיו וחומים נמדבר כדפקה וכלום ולא יאלו, סחוד ונתרעמו. והס שירד וילוו כל עדת בני ישראל על משם והאכן נמדבר, ע"כ :

והביטת ורלה בהגיוור אשר לפניך עם ציוני האומות ותפרוקן, ותבין בנקל.

- א הקודם האלמנה, קול המצור, ויבטיח שובתים על שפת ים אוקייס.
- ב הקודם הבנים, קול המצור, ויבטיח שובתים ג' על שפת ים אוקייס.
- ג הקודם הבלתיים, ה', טבור הארץ, (ממנו מתחלה תבטון השמש במצותי)
- ד הקודם הרבתיים, טבור ים, או, קודמת ספסוף סגור טבור הארץ.
- ה א קול המצור, ד טבור הארץ, על שפת ים, וכן מן ג טבור הארץ עד מן א קול המצור על שפת ים, וכן מן ב קול המצור עד ד טבור ים על שפת ים, וכן מן ד טבור ים עד מן א קול המצור על שפת ים, ונאלץ מן ג טבור הארץ עד א קול המצור ים קודמת י"ח שעות נצחתי ימי הכבוש.
- ו א קודמת קול המצור, ד קודמת קול המצור י"ג שעות, וכן מן ד קודמת טבור הארץ עד ד קודמת טבור ים י"ג שעות.

ויהי כי הקיפו ימי השבעה מצורת שמה הראתו של בעל המצור המדובר, הפך פניו כלפי הורחם סוד הקבוע ופתח בלשון ברוך על זה המצור. דע כי סוד העבור המסור בדידיו יסודותו בהררי קדש, והם שתי הנקודות מן הארבע הנזכרות. האחת היא ה'א', והיא לדמית קדש אשר צם עיר הקדש והוא המקום אשר בחר ה' לשום את שמו שם שנאמר עליו לשכני חדרשו ונבאת שמה. והשנית קאה המצור שהוא מחלת הישוב וכנגד מה שאמר הנביא והנה כבוד אלהי ישראל בא מדברך הקדשים וקולו כקול מים רבים והארץ באירה מכבודו, ופירוש הענין בזה כי השבון המולד שלטו אומרים שהוא ציוס פלוגי בך וכן שעה מן היום או מן הלילה הוא כנגד ירושלים. ומה שאמ' דנין על ראיייה הלבנה מתוך השבון המולד כפי מה שאמר אהוב דר' שפלאי העין עדין רבינו שמואל, הוא על ראיייה הלבנה בקאה המצור. ועוד נוסף לך ציפת בזה במקומו בתוך השמועה. ודע כי אין אור ללבנה מצמחה כי אם אור החאלל על פניה פלאר החמה. ומולד הלבנה הוא דבוק הלבנה בחלק אחד כנגד גלגליה. והדבוק הוא הכרף עין ואלתהר נכרדות מ'אז והלבנה הולכת ומתרחקת מן החמה לפאה מצר' ואור החמה הולך וטושע על הלבנה על פניה שנגד הארץ כפי המרחק קן לקן עד לקן זעיר שם זעיר שם, ואלן כח העינין שולט עליו עד שיגיע עליו ל"ב מעלות ממעלות הרקיע שהם ש"ס מעלות ברקיע כל, והוא יסרן מהלך הלבנה על החמה ככ"ד שעות. וכן האמר

בשעתהק לשוט משם וישך לך שלמות הגנת הדברים הללו עד רוחם, פחה פיהו ויאירו דבריו : דע לך כי אין היום הלילה שנים בזמנם כאחת בכל מקומו הישוב, ולא בכל הארץ כולה, כי כל כ"ד שעות מן היום ומן הלילה כל שעה מהן היא ערב במקום אחד ובקר במקום אחר על פני אורך הארץ כולה, והוא בהקפה הגלגל עליה המקיף ממזרח למערב. והוא הפירוש בטיובי ערב ויהי בקר האמור צימי בראשית. והכו המקיף את אורך הארץ על פני הסלך הרביעי משבעת הכלבים והוא האמצעי ציטוב ים לו ד' נקודות כנגד ד' רבעי היום, שהם מחלת היום ותחלת הלילה והוא היום והוא הלילה. וגם אלה י"ג רבעי היום הם צמזם מן הלח והיושב ומן הקור וההום כנגד ד' הקופות השנה. וד' נקודות אשר נצקו כסובב את אורך הארץ, הראשונה א קאה המצור ויושביה הם היושבים על שפת ים אוקייטום במצור. והקודה השנית ב היא שכנגדה והיא קאה המערב, ויושביה גם הם שוכנים על שפת ים אוקייטום במערב. והקודה השלישית ג היא אמצעית בין שתי הנקודות הראשונות האלה על פני כל הארץ, והיא הנקודה טבור הארץ, ויושביה הם יושבי ירושלים וכל ה'א'. והקודה הרביעית ד שכנגדה מתחת לארץ, וגם היא אמצעית בין שתי הנקודות הראשונות והיא נקודה טבור ים, או לב הים, או נקודה החמה. ויש בין כל נקודה ונקודה מרחבם נקודות אלו עד הנקודה שכנגדה מרחק מהלך י"ב שעות בצורך כפי הקפת הגלגל שליטם, ומכל נקודה ונקודה הסמוכה לה מהלך שש שעות בצורך הארץ מהקפת הגלגל עליהם. והמשל על זה כי כשיהיה בקר לשוכני מצר' א לא יהיה בקר לשוכני ירושלים א עד שש שעות לאחר מכן. ועל סדך הזה אהם מתשבב בכל שעה ושעה המרחק מכל נקודה מד' הנקודות א הקודה הסמוכה לה. והוא מהלך החמה בהקפת הגלגל ככ"ד שעות על ד' נקודות אלה. ודע כי השבון הימים המנינים מימי השבעה מחלתו מן הנקודה השלישית ג שהוא טבור הארץ והיא ה'א', והמשל על זה כי ששמהלך יום א' מימי השבעה לשוכני ירושלים וארץ ישראל לא יתחיל לשוכני קאה המערב ב עד שש שעות לאחר מכן, וכביכור הים ד שלמחה מן הארץ והוא נקודה ההיבוס לא יתחיל עד י"ב שעות לאחר מכן, ולשוכני קאה המצור א לא יתחיל עד י"ח שעות לאחר מכן, וכן בכל יום ויום מימי השבעה וכן בכל שעה מן היום ומן הלילה קן הוא סדרן לעולם. וממנר לך מזה כי ים הקדמת י"ח שעות צמנין ימי השבעה ושעתיים בין שוכני ירושלים ג לשוכני קאה המצור א, ששוכני ירושלים מקדימים על שוכני קאה המצור אע"פ שאין המרחק ביניהם כפי מהלך הגלגל הגדול אלא ו' שעות כשאלה מחיל למטה מקאה המצור, אבל צמנין ימי השבעה ושעתיים קן הוא הסדר להם. והוא הסדר המסדר לכן מו' ימי בראשית, והוא המרחק ביניהם במהלך הגדול כשאלה מחיל למטה מה'א', עד כהן מדבריו.

שם בסמוך מפעם הגמרא כי גם לזרזות ראשונים שהיו מקדשים על פי הראיה היה מועלת בתשנן מולדות הלבנה להכחיש את העדים, כי מהשנן המולד היו יטילים לדעת שעה הראיה שהיא לאחר מכן ככ"ד שעות בלחור, ולעם העידו העדים שראו את החדש קודם הזמן הזה הכי הם מוכתשים. והוסף עוד לבאר שם בסוף הפרק כי מה שאמרו לר"ך שהיא לילה ויום מן החדש, ולקא לר' יוחנן דקיימא לן טומיה ממה שאמר הכהן מערב עד ערב, וכפשט השנייה בכל ימים טובים ומניח מהחלה לילה עד מחלה לילה כדרך שביחם השבחות, כך ימי החדש שהמועדים מלוויים בהם כלם ממנין על הדרך הזה, לפיכך לר"ך שהיא כל הלילה עם היום מן החדש. עד כאן מדברי בעל המאור אשר על האורם להגדיל פני כונה הדברי בדברי אלן, כי שמיים חיים אל ערב פני הגבוי ויט לא יסבו בלכתם. ואחרי תחזה כי לא כדד ממך הדבר והוכל עשויה לבדך. ובכן לא היה לי להדש דבר מעשה זולתי להמליץ על זה מקרא, דכתיב לך יום חף לך לילה אחרי הכיטת מאור ושמש, אחרי הלכתם בנולות ארץ, ולפתוח לך כוננו במה שאמר ואע"פ שאין המולד נהקן אלא עד י"ח שעות ואין לנו מן החדש אלא שש שעות אלו מולאים מקום אחד שיש בו לילה ויום מן החדש, ע"פ. שהכוונה לומר כי זה הוא אשר שודר בקריאתו יום שבת ד"מ טרס יבט, לא ימלא מראייה הלבנה במקום אחד ממקומות הישוב והוא קלה המזרח אשר בו תראה הלבנה בחדושה קודם שתפסק קריאת היום אשר קרה בו המולד בירושלים. וכפי הוא הקדוש והקריב אליו לקבוע ר"ח בירושלים למפרע מאז הואל לקרוא שם בשם אותו היום, עם היום כיסאם יואי זה קודמת שם המולד: לומר שעות, שהרי לא היה שם המולד עד סמוך לחלוט היום כמו שהנזכר, ועד סוף היום במקום הוא לא שאר מן החדש זולתי שש שעות, כי אז חלה שם קריאת היום עם היפחה הולכת ומשכת בשאר המקומות הישוב כמו עקדם. ואולם משום השוקיה להענין למען לא תהא הלכה זו קוהה ביד שום אדם בלד מן הגדדים ולמען תהמין עד היכן די תמחה מנעה, אמרתי טוב מתי' אותה לך על ידי הקדמות והערות ללמד כי הנה קשה לקבל אל שעת האחמה ולא יחסיאו, בלא היא קשה להסיר אל ספר ישר יחזו פניך להשביע בהקין הנוגף. על כן ינאחי לקראתך ולאך אשים דברתי להטייך על עניינים כוללים, תהפסל לעומתה על פני ריקיע הבנה הדברים על בוריים וחסים בש דברי אבותיך להפסיד האחמה על מטוס ועל חלו, אך את נפשי שמור, כי אין סנתי הכה לבאר לך כל חלקי הדעות הנפלות בדברים אשר אזכיר, רק מישוד של לזיק בעל יסוד עולם הכי ר' יצחק למדתי רובם. ועם היותי יודע כי חשמים מקרוב היחה רוח חמרה אחת להסוף או לשנות בלכתם, לא אחוש עליהם, כי להבנת מה שאנחנו עליו הלא דבר ריק הוא ממט לפעה בהם מימינם או משמאלם:

רשם על פניה עד שכה העין שולט עליו לראותו קודם שקיעת החמה, וזוה החלה דקות הלבנה בחדושה והוא הנראה בשפת מערב. וכנגד זה בלבנה הישנה הנראית בפלח מזרח כהנלית דקותה עם הן החמה, והוא כשיער המרחק הנזכר שהוא י"ב מעלות, ולאחר היא הולכת ומתקדמת אל החמה ומסתהרה תחה אורה עד שהיא חוזרת להדבק בה ככתחלה, ועל הסדר היה הוזרה חלילה. ואחר שהקדמות הקדמות הללו שהן כיסודות לפירוש ג' שמועות הרלוטות ככאן אחר זו, נחמיל בפרושה השמועה הראשונה בעזרת המלמד ללדס דעת. כי סליק רבי זירא אמר לר"ך שהיה לילה ויום מן החדש, כלומר אין אלו קובעים היום ראש חדש אלא י"ב היה בו המולד מחמה: הלילה במקום אחד ממקומות הישוב, ואע"פ שאין המולד נהקן אלא עד י"ח שעות ואין לנו מן החדש אלא שש שעות, אלו מולאים מקום אחד שיש בו לילה ויום מן החדש. ולבאר הענין הזה אני מוחן לך משל דמיון בלחד מן הימים שאנו קובעים בהם ראש השנה שהוא ראש חודש השרי, כשאנו קובעים אותו ביום שבת אין אלו קובעים אותו עד שהיה המולד בירושלים יום שבת קודם היום, ואחרי שעה שהיה המולד הוא בנקלה המזרח תחלה ליל שבת כמו שביארנו לך, כי טובי א"פ מקדימים בסדר ממין ימי השבוע ותעשהיהם לבני טובי שמי' המזרח י"ח שעות, ואחר שחלק הלבנה ברקיע השמים י"ח שעות אחר המולד הוא חלה דקותה, והוא שייער החדש הנראה ממאלה הלבנה נראית בחדושה ליושבי קלה המזרח בסוף יום שבת לפני שקיעת אור החמה. ולפיכך היה יום שבת יום ראוי לקבוע ראש השנה בכל מקום מפני הלבנה שבו המזרח ביום שבת בערב הקה המזרח קודם שקיעת אור החמה ולא נמלט ביום מראייה הלבנה במקום אחד ממקומות הארץ ושם היה להם הלילה והיום מן החדש כולו אחר המולד. ואע"פ שלבני א"י לא נראהה הלבנה ביום שבת מפני שהיה שעה חמלה דקות הלבנה, והוא שבו לחדש הנראה בהי' יום ח' להם מימי השבוע, ואור החמה התוקף עליה מכהה את אורה ומונשו מהראותו עד הערב שהוא סוף יום ח' ותחלת יום ג'. וזו כירוש לר"ך שהיה לילה ויום מן החדש, וגם הוא פירוש הנרייחא השנייה כבוד הערב הסמוכה לזו השמועה לפי שדברי שתייהן שוין. לכן אמר זה שאמר אבוי דר' שמלאי לפי רבינו הקדוש מהשבין את חולדתו על קודם היום, כלומר אם טולד בירושלים ביום שבת קודם היום, בידוע שגראה סמוך לשקיעת החמה ביום שבת לשוכני קלה המזרח ולא נמלט היום המולד מראייה הלבנה, ולפיכך נראה היום ההוא לקבוע ראש חדש בכל מקום, והוא הדין לשאר הימים. על דאמר חתה בידוע שלא נהקן סמוך לשקיעת החמה ביום שבת בשום מקום בעולם, כי שגראה לשוכני קלה המזרח כבן שקק כל אור החמה יואל אור שבת לפיכך נדחה ביום ההוא מלקבוע ראש חדש בכל מקום וכו'. וביאר

הערה

הערה ד ירושלים היא אמצע א"י, ומרחקם מקצת המערב כלפי מזרח ס"ו מעלות ומזחה, והיא משוכה מהקו השווה ללד אפון ל"ב מעלות. מדם. המעלה האחת ס"ו מילין ופני שלישי מיל, וכל המערב ס"ו מעלות במרחק המדינה ממערב למזרח, הוא. עולה לשעה אחת המסעות השמות. הרי כי ירושלים רחוקה ממזרח הארץ כלפי מערב כ"ג מעלות והיא ומרחק זה הוא כבדי שעה אחת הרי"ב חלקים מתהר"ק לשעה, כאילו האמר שעה אחת והיא ועוד חלק מפ"ו לשעה (שם ס' ג', ומאמר ד' ס' ה', ונבון הספר לוח כ"ב) :

הערה ה ראוי שדע מטעם בעל יסוד שולם המצר (מאמר ז' ס' י') שארבעה רגעים הם מהעולם הסובבת עם החמה בחציכה היומית של אחד מהם ראוי לשמוע ראשית היום יותר משאר רגעיו. האחד מהם רגע שפיתח החמה בקו האופק ורגעיו במקום מקום. ויהיה לפי זה היום הולך אחר הלילה, והיא הסכמת חורטנו כמה שאמרה מערב עד ערב השכחו שבחכם, ובגרות המערכת יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בקר. השני הוא רגע הזות לילה במקום מקום. והיא הסכמת קאת ההוקרים על מהלך הכוכבים, ובעתם נכון לפניהם לשמוע ראשיתו של יום לפי שאז תחילת החמה לטוב ולפלות על גלגלה כדי לצרוח לאשתי המקום ההוא עד שהרגע היה דומה לעת הבקיען אלל עתי היום. השלישי הוא רגע זריחה החמה במקום מקום, והסכמו להשמוע חמה היום האותם האמות לחמה, לפי שבו תחילת האור להילד על הארץ עד שהוא דומה בעינינו לפת הלידה, ולפי הסכמה ה הלילה הולך אחר היום. ועל דרך זה נחשב היום כחורה לבני אליהם שער שלמי חודש, כדוכידי ובשר וזה חמה שלמי יום קרינו ויכל לא חותירו ממט עד בקר. הרכיבי הוא רגע הזי היום במקום מקום. ועל זה הסכימו רוב המהשבים למהלך הכוכבים, וסעמם לא חזר שם בדבריו רק שפעטרו מספרי ההוקרים ומלאמרו בדבריו רלנ"ב, כי בעל להחיל את הימים מן הרגע האור, כי בן ישמו הימים כלם כהמנהגם מחמת לחמות, ולפולם יהיה זה מה מאין שגיאה כמחמת לילה לחמות לילה. אכן מלאנו לשון הראב"ע בגלגלה שכתב דבר זה מארו. ית ליום ד' גבולים, חמה היום, ומצוי, והחלה הלילה, והזוי מחזי היום אין לחמות, כי אז האל קאר ואינו רק מעט ופעמים לא תוכל עין האדם לדעת זה, גם בבלי האל גם בבלי הנחשף אין יכולת בחדם לדעת רגע הזי היום, על כן האצט רז"ל לומר כי חמה החמה היא שיהי צהריים היתה אחר הזי שעה כי אז תראה העין כי נעמה השמש ללד מערב. ולהיות זאת ראשית היום רחוקה מן האמת אף כי הזי הלילה, היה הבקיען להיות ראשית הערב אף במקר, ובעבור כי חמה החורה הוא ללגנה והאדם המהדש לא יראה כי חם צבר על כן ראשית היום מערב עד ערב. ומדע ישן ראשון להקין המועדים כי בו יאלו אבותינו

הערה א כדור הארץ נחלק לשני חלקין. הא' מגולה לאויר והיא היבשה הנקראת ארץ, והב' מכוסה במי הים הגדול טבע בהם כחפות משוקע עד לחמישית בחוף הים. הרי ששפת הים הגדול היא הנקראת אוקיאנוס הוא גבול היבשה סביב סביב (יסוד שולם מאמר ז' ב'). וכך הוא במדרש במדבר רכה ס' י"ג, וזכירנו למי דמכסה ע"ז פ' הללמים, מארץ אחד כסף כנגד העולם שהוא עשוי כדבור המרק מיד ליד, מנין שהים עשוי כקערה והעולם כדבור כההיא דמניא כל שיש בידו כדור או קערה וכו', פ"ג. ואלם קמו אפשים מקרוב בלא אשר הליכות שולם למו דרך איה בלב ים, ועל פי הראיה העירו כי גם מזד העבר השני אשר מתחת לארץ יבשת ידיו יתבקר ירו :

הערה ב חזי עגול גדול כמין קתם היואל ועובר ע"צ היבשה מנקודת אמצע רוח מזרח עד נקודה אמצע רוח מערב, הוא הנקרא קו האורך, להיותו נמשך על אורך הישוב ומורה על מזרחו כמו שיבא. ונקראת הקו השווה כי מסגולה המקומות הקבועים עליו באורך הישוב, שלהם לבדם כל יום אחד מימות השנה כהשנה כחורה י"ג שעות שזוח לכל אוד מהם. וחזי עגול שני היואל ועובר ע"צ היבשה מנקודה אמצע רוח דרום עד נקודה אמצע רוח אפון הוא הנקרא קו הרוחב, כי ממנו תלקח מדה רוחב הישוב כמו שיבא. והנקודה שנתחכו עליה ז' תלמי העגולות הללו תקרא עגור הארץ. והקודם שצבדה מתחת הארץ והיא הקבועה באמצע ים אוקיאנוס היא הקרא פטור הים (שם ס' ג') :

הערה ג רוב החכמים אשר בקצה הכל מליים לאורות איכה ידעו איכה ירענו בני אדם בחלקי היבשה, בכל הארץ יאל קום לארעה ממזרח למערב, ולרחבה מדרום לאפון, ויאמרו לאמר כי קצה מערב מהשפע באורך בכל המרחק שמקלה מזרח ועד קצה מערב, והם כל הק"מ מעלות שמשפת הים הגדול המזרחית ועד שפתו המערבית. אמת ברוחב הוא ממפסם בבחא אפון כבדי ס"ו מעלות בלבד לקוחה מקו הרוחב והולכות מקו השווה והלאה ללד אפון. והכ"ל שגלות השארות בחקיעט אפון לשלום השעשים בעה שוב, וכן בחקיעט דרום כלו. והכלל כי כל היבשה חוץ מהס"ו מעלות האפניות שזכרנו היא מדברות ושמןן וימים זולתי ים אוקיאנוס. ותלקו רעועת הישוב הללו לארעה ז' רעועה קצרות משכות מקלה מזרח ועד קזה מערב וקראו אותם אקלימים, עד שיהא האקלים השביעי כלם בסוף הישוב בבחא אפון (שם ס' ג'). אמנם הר' אברהם בר' חייה כתב בספר זורה הארץ שער א' פתח ו' שס"ו מעלות מרחק הישוב על הקו השווה לפאה דרום, ושם כרכיב המחמד על האקלימים המזכרים ישוין שמה. וזהו שם כן חדשים מקרוב רכחינו הגבולים לאורך לריחב, ואין לו עסק בחלופיהם לפי דרכנו :

המשפט הזה מתנגלים עמי היום והלילה מכל יום ויום בלרבעה המקומות האלה שעגולה הקו השנה . ודעה החכם הזה כי רגע מעמד מרכז החמה מכל יום ויום נכה אמצע היום הוא ראוי להיותו מדרך האמה ולפי הטבע חתלה היום, וראשיתו לפי שאז בגישה החמה לחלתי מה שעמיקו בה הרקיע והורידה מפה מפה חתלה על פי ההסבה היומית כדי להסחיר אורה אז מכל פני הישוב לאחד . ומן אז והלאה החל אורה להחיל בעגולה על גלגלה לירות ולהראות על פני האדמה בקצה מזרח, וארחה היא שם ההלה שחל להאמה על פי הישוב העומדים אז בלשון לילה, הוא הרגע הזה מכל יום ויום דומה בעינו לעת אלה הולך ממשי אמו בהתיכו למקומות הישוב בעיני הירחה . ומן העטם הזה יאמר כי נכה עבור הים הוקבע מרכז החמה והעומד בתחלה היורה בשלמך ללתיים יבי אור , וגם בתחלה ליל ד' ליורה כשנחלו המאורות לקיים מה שנאמר להאיר על הארץ , שמהו ואילך האור הולך ומתפשט על הארץ שהיא היבשה שקרלה ארץ . ושם ג"כ היה מעמד החמה בסוף כל יום ויום מששה ימי בראשית כאמרו ויהי ערב ויהי בקר ונבחו מהנה ערב ויהי בסוף יום ו' כשנמרה מלאכה שמים וארץ וקדם היום, וכאמרו ויבולו השמים והארץ וגו', והיה אז תהלה ליל השבת והוא בקצה מערב . וכבר הסתלק לו שם יום ו' לגמרי מכל האדמה, וכאמרו ויהי ערב ויהי בקר יום השבת כה"א הידיעה . וכבר השלים אז הרקיע שם הקפות שלושה והחזיר החמה להעמידה נכה עבור הים כבהלה היורה . וזה שמו אשר יקראו לרגע הזה מכל יום ויום, רגע מולד העולם, הואיל ובו יתמו לנעמו ימים שגמים לעולם בכל יום ויום, ובו ג"כ יאל העולם מן האפיסה אל המציאות . ואמר כי ראוי הוא להיות בו מולד העולם הואיל ודומה דיוקנה של בריאה העולם מאין תקוקה בו . לפי שאז מתפשט החשב על פני האדמה כלה בכל יום ויום ובפתע פתאום יתחיל האור להחיל ולירות המו שזכרנו . ומתימה זה עם אמרו יבי אור , כי כרגע נראה האור על הארץ החשובה ונכרל הכל בלשחו אל הפעל מן האפיסה המוחלטת . וכנה על פי הדעת האזח מדרך האמה ולפי הטבע היה ראוי שתיחה חתלה היום מזה יהל האור להחיל במזרח כאמור . ויהיה לפי כן היום קודם והלילה נמשך אחריו . אומנם בעבור היות הרגע הזה שבו יתחיל האור לירות הוא עממו רגע חתלה הלילה נכה מערב כשומי ארץ יתברל וישבו מהם כי כן הבעיתו האל להמשיך גבולה עד שמה כאמור עד הים האחרון יהיה גבולכם . ושם עיקר שמירת המורה וכמה מלות הליויה בה, ככחוב ראה לחדתי אחכם תקים ומתפסים כאשר וני ה' אלהי בעשות כן בקרב הארץ וגו', ראהה תהורה והסכימה לעוש חתלה היום כשמירת השבוקה והעומדים מעת שקיעת החמה ולא מרגע אחר , לומר שתחיל קדושת היום מבערב . ומל הסמנה א צהיות שהערי הראשון של כל יום

ויום הוא הל בקצה מזרח ראשונה , יהיה אם כן נכה אמצע הישוב הוא מעמד מרכז החמה כשהחיל היום להקרא בשמו ראשונה . ואין זה סוחר ומבטל מה שנזכר למעלה כי נוכח אמצע ים אוקיינוס הוא מעמדו ברגע החלה כל יום ויום למנין העולם, כי שני אלו העקריות לאחד נכונים ואמתיים . כי מה שנזכר מעין מולד העולם הרי הוא אחי מזל עממו שכן היה ההפך האלהי ביורה, ומה שאמרו מהתהלה הקריאה מערב עד ערב הוא נודק לפי ההכמה אל שמירה המזוה שיעיקר חלוי בלרץ אשר הובטחמו על התפשטה בעמיד לקצה המערב, ושם התמה שוקטם ברגע מולד העולם שהוא מעת היורה ראשיתו של יום . וכלל דעתו על קריאת ימי השבוע לפי הכמה מורחטו , כי מקלה המזרח ולא מזולחו היהיה החתלה קריאה כל יום ויום ברגע מרכז החמה נכה אמצע הארץ, שיהנה היה צלם יום ויום החתלה המזרח לשקוע במקומות הישוב בקצה מזרח, והערב הזה הוא הראשון לכל ערב שיכיה בישוב לכל יום ויום מימי השבוע, על כן לו משפט הבערה להיות הימים נזכרים על פיו ונקראים בשם . וכמו שבקלה המזרח מהחיל היום להקרא בשמו במקומות הישוב, כן בקצה המערב יסתלק שם היום בלחרונה, וזה לאחר ל"ז שעות שעברו מהיום הנמשך, הוא השער הקבוצ לכל יום ויום מימי השבוע להקרא בשמו אשר פי יושבי חבל יקבנו בזה אחר זה כי עד ל"ז שעות משפט אורה אורה של כל יום ויום כאמור . זהו המניח כוכוה של בעל יסוד עולם בקריאה ימי השבוע, כחוב בפרק אחרון מהמאמר השני, ושתי במובאים אלל לוח כ"ב, ומשולש בכוכוים בספרו המכונה שער השמים שער כ"ב למוד י"ב :

אמנם דעת הר"ר אברהם ב"ר חייא , כי לא א בלבד לבני מזרח תחשב לראות ראשית לו בקריאה הימים לשם מזוה החמה נכה אמצע הארץ, אבל שם העומדה לעת לפי דעתו בתחלה היורה בשלמך אלהים יבי אור , ולא ייחה מקום התהלה מדרך האמת מתחלף למקום התהלה מזל ההכמה כאשר עשה בעל היסוד המזר , והיה פעמו על שהמאורות הנסג הקב"ה צמת בריאתם בעיני שיהיה אור החמה נופש על הארץ כלה , שנאמר להאיר על הארץ, ואין העיני הזה נמאל אלל צמת היות מרכז החמה בצלמעות קשת מני השמים שעל הארץ, והוא החלק שטבח אמצעות הארץ ובעת ההיא הפסיה אור כשלהם על כל יושביה . כי שוכי מזרח רואים אורה כשהוא שוקטם ושוכי מערב רואים אורה כשהיא זורחת, וכל שאר המקומות נופים ומתחללים ביסיה משני הצדדין מחלן ומכאן ולפון וימין נס הם יאחזו לאורה, כי היותה באמצע גלגל התישור זורה מתפשט הכה וכה לכל יושבי חבל ונכבוד הורה וזוה עליהם יורח . והדעת האזח לא מלאה חן בעיני בעל יסוד עולם ככחוב בספרו אל מקום זה יסד לו על המקרים האזח בסוף מאמרו השני אשר אצטו :

ועוד בה שלישיה היא דעת הכהר אשר אמצע עיני